

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

NORTH WALES FIRE AND RESCUE AUTHORITY

Bydd cyfarfod o'r **PWYLLGOR ARCHWILIO** yn cael ei gynnal **DDYDD LLUN 12 RHAGFYR 2022** dros Zoom am **09.30** o'r gloch.

Yr eiddoch yn gywir,
Gareth Owens
Clerc

AGENDA

1. Ymddiheuriadau

2. Datganiadau o Ddiddordeb

3. Hysbysiad o Faterion Brys

Hysbysiad o'r eitemau y dylid eu hystyried fel materion brys, yn ôl y Cadeirydd, yn y cyfarfod yn unol ag Adran 100B (4) y Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

4. Cofnodion y Cyfarfod a gynhaliwyd ar 29 Gorffennaf 2022

5. Materion yn Codi

6. Strategaeth Cyfalaf a Rheoli'r Trysorlys

7. Cynllun ariannol tymor canolig a chyllideb 2023/24

8. Archwiliad o'r Cynllun Gwelliant 2022/23

9. Materion brys

Ystyried unrhyw eitemau y mae'r Cadeirydd wedi'u nodi fel eitemau brys (yn unol ag Adran 100B (4) y Ddeddf Llywodraeth Leol, 1972) ac sydd wedi'u nodi fel rhai pwysig o dan eitem 3 uchod.

RHAN II

Yn unol ag Adran 100A (4) y Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, argymhellir bod y Wasg a'r Cyhoedd yn cael eu heithrio o'r cyfarfod wrth ystyried yr eitem(au) busnes canlynol oherwydd ei bod yn debygol y bydd gwybodaeth yn cael ei datgelu iddynt sydd wedi'i heithrio fel y'i difinnir ym Mharagraff(au) 12 i 18, Rhan 4, Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972.

10. Gweithredu Diwydiannol (ar lafar)

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU PWYLLGOR ARCHWILIO

Cofnodion Cyfarfod Pwyllgor Archwilio Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a gynhaliwyd drwy Zoom ar 29 Gorffennaf 2022.

YN BRESENNOL

Cynghorwyr:

J M Evans	Cyngor Sir Ynys Môn
A Roberts	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
N Smith	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
B Blakeley	Cyngor Sir Ddinbych
M Young	Cyngor Sir Ddinbych
M Bateman	Cyngor Sir y Fflint
T Claydon	Cyngor Sir y Fflint
A Davies-Cooke	Cyngor Sir y Fflint
J B Hughes	Cyngor Gwynedd
G Owen	Cyngor Gwynedd
A Herald Roberts	Cyngor Gwynedd
B Apsley	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
M Jones	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
B Parry-Jones	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

HEFYD YN BRESENNOL:

D Docx (Prif Swyddog Tân); D Edwards (Trysorydd); M Georgiou (Dirprwy Swyddog Monitro); H MacArthur (Prif Swyddog Tân Cynorthwyol); S Morris (Prif Swyddog Cynorthwyol); K V Williams (Adran Archwilio, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy); H Howard (Pennaeth Cyllid); A Davies (Swyddog Cyswllt Aelodau).

1 YMDDIHEURIADAU

Y Cyng. N Coverley	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Y Cyng. A Roberts	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

2 ETHOL CADEIRYDD A DIRPRWY GADEIRYDD

- 2.1 Gofynnodd y Dirprwy Glerc am enwebiadau ar gyfer swydd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio ar gyfer blwyddyn ddinesig 2022/23.
- 2.2 Fe wnaeth y Cyng. J B Hughes enwebu'r Cyng. N Smith a chafodd hyn ei eilio gan y Cyng. B Blakeley.
- 2.3 Fe wnaeth y Cyng. A Herald Roberts gynnig y Cyng. G Owen a chafodd hyn ei eilio gan y Cyng. G Owen.
- 2.4 Ar ôl rhoi'r enwau hyn i'r bleidlais, y Cyng. N Smith gafodd y nifer fwyaf o bleidleisiau, felly **PENDERFYNWYD bod y Cyng. Nigel Smith yn cael ei**

ethol yn Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio am flwyddyn ddinesig 2022/23.

- 2.5 Yna, gofynnodd y Cadeirydd am enwebiadau ar gyfer swydd Dirprwy Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio am flwyddyn ddinesig 2022/23.
- 2.6 Fe wnaeth y Cyng. J M Evans enwebu'r Cyng. M Young a chafodd hyn ei eilio gan y Cyng. B Blakeley.
- 2.7 Ni chyflwynwyd unrhyw enwau eraill felly **PENDERFYNWYD bod y Cyng. Mark Young yn cael ei ethol yn Ddirprwy Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio am flwyddyn ddinesig 2022/23.**

3 DATGAN BUDDIANNAU

- 3.1 Dim.

4 COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWYD AR 24 IONAWR 2022

- 4.1 Cafodd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 24 Ionawr 2022 eu cyflwyno i'w cymeradwyo.
- 4.2 **PENDERFYNWYD cymeradwyo cofnodion y cyfarfod diwethaf yn gofnod cywir.**

5 MATERION YN CODI

- 5.1 Nid oedd unrhyw faterion yn codi.

6 EHANGU RÔL DIFFODDWYR TÂN YNG NGHYMRU – CAPASITI'R GWASANAETHAU TÂN AC ACHUB – ADOLYGIAD THEMATIG

- 6.1 Fe wnaeth y Prif Swyddog Tân gyflwyno'r adroddiad a oedd yn rhoi golwg gyffredinol ar yr Adolygiad Thematig o gapasiti'r Gwasanaethau Tân ac Achub i ymgymryd â rôl ehangach i ddiffoddwyr tân yng Nghymru. Cafodd yr adroddiad ei lunio gan Brif Ymgynghorydd Tân ac Achub Llywodraeth Cymru, Dan Stephens, a'i gyhoeddi ar 5 Rhagfyr 2021.
- 6.2 Cafodd yr aelodau wybod bod y Dirprwy Weinidog Partneriaeth Gymdeithasol, a'r Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ar y pryd, wedi rhoi gwybod i'r Senedd ym mis Mawrth 2021 am gynlluniau i ddatblygu rôl ehangach i ddiffoddwyr tân yng Nghymru, a hynny i gefnogi'r GIG yng Nghymru. Yna, roedd Prif Ymgynghorydd Tân ac Achub ac Arolygydd Cymru wedi cynnal adolygiad thematig i roi sicrwydd fod y tri Gwasanaeth Tân ac Achub yn meddu ar y capasiti i gyflawni unrhyw waith ychwanegol yn deillio o ehangu rôl diffoddwyr tân heb amharu ar wasanaethau craidd. Cafodd canlyniad yr adolygiad ei gyhoeddi ym mis Rhagfyr 2021.

- 6.3 Yn ystod y chwe mis dilynol, cafwyd deialog barhaus rhwng y Prif Swyddogion Tân yng Nghymru a Swyddogion Llywodraeth Cymru. Ar 8 Gorffennaf 2022, ysgrifennodd y Dirprwy Weinidog ar Gadeiryddion yr Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru i ofyn am gadarnhad ysgrifenedig erbyn 31 Awst 2022 ynghylch a oeddent yn derbyn canfyddiadau'r adolygiad a sut maent yn bwriadu symud ymlaen â'r argymhellion. Roedd yr argymhellion hyn yn ymwneud ag adolygu systemau shifftiau presennol, dadansoddi trefn gwaith ar orsafoedd, a hefyd ystyried cynyddu'r capasiti yn y system anfon allan.
- 6.4 Dywedodd y Trysorydd fod yr Awdurdod yn wynebu cyfnod o drawsnewid a gan ystyried bod chwyddiant ar ei lefel uchaf ers sawl blwyddyn bydd angen i'r Aelodau gael trafodaethau manwl er mwyn rheoli cyllideb yr Awdurdod yn ofalus a theg er mwyn sicrhau bod unrhyw newidiadau'n parhau'n fforddiadwy a theg ar gyfer y dyfodol.
- 6.5 Roedd yr aelodau o'r farn y gellid ehangu rôl y diffoddwyr tân ar yr amod nad yw'n achosi niwed i'r gwasanaethau craidd sydd angen cael eu cyflawni gan ddiffoddwyr tân.
- 6.6 O ran adolygu patrymau shifftiau, nododd yr Aelodau y bydd y cynnig hwn yn cael ei wneud fel rhan o'r Adolygiad o Ofal Tân sydd ar y gweill. Fe wnaeth yr Aelodau dynnu sylw hefyd at bwysigrwydd ymgysylltu â'r staff a'r cyrff cynrychioliadol, a chyfathrebu'n onest ac agored gyda nhw ynghylch newidiadau posibl.
- 6.8 **PENDERFYNWYD nodi:**
- (i) **bod "Ehangu rôl diffoddwyr tân yng Nghymru, Adolygiad Thematig 2021 gan Brif Ymgynghorydd Tân ac Achub ac Arolygydd Cymru" wedi cael ei gyhoeddi**
 - (ii) **yr ohebiaeth wedi hynny gan y Dirprwy Weinidog at Gadeirydd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru, ac awdurdodi y dylai ymateb gael ei ysgrifennu gan y Cadeirydd, ar y cyd â'r Prif Swyddog Tân, a'i anfon at y Dirprwy Weinidog erbyn 31 Awst 2022.**
- 7 SIARTER ARCHWILIO MEWNOL A CHYNLLUN BLYNYDDOL 2022/23
- 7.1 Cyflwynodd Keith Williams yr adroddiad a oedd yn nodi'r siarter archwilio mewnol a'r cynllun blynyddol ar gyfer 2022/23.
- 7.2 Esboniodd Mr Williams i'r Aelodau mai strategaeth gyffredinol Archwilio Mewnol yw cyflawni cynllun archwilio sy'n seiliedig ar risgiau, a hynny mewn modd proffesiynol ac annibynnol yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Mae'r Siarter yn nodi sut bydd y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cyflawni ei amcanion drwy gael dull

systematig, disgybledig o werthuso a gwella effeithiolrwydd y prosesau rheoli risg, rheolaeth a llywodraethu.

- 7.3 Cadarnhaodd Mr Williams fod y cynllun archwilio ar gyfer 2022/23 yn canolbwyntio ar systemau ariannol craidd y gyflogres, credydwyr a storfeydd yn dilyn gweithredu'r system ariannol newydd gan yr Awdurdod yn ystod Ebrill 2022.
- 7.4 **PENDERFYNWYD cymeradwyo'r Siarter Archwilio Mewnol a'r Cynllun Blynnyddol ar gyfer 2022/23.**
- 8 GWEITHGARWCH RHEOLI'R TRYSORLYS A DANGOSYDDION DARBODUS GWIRIONEDDOL 2021/2022
- 8.1 Roedd yr adroddiad yn rhoi gwybodaeth am weithgarwch rheoli'r trysorlys a dangosyddion darbodus Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ystod blwyddyn ariannol 2021/22. Mae'r adroddiad hwn yn un o ofynion y Cod Darbodus.
- 8.2 Cafodd yr aelodau wybod bod gweithgareddau rheoli'r trysorlys yn yr Awdurdod yn cael eu rheoleiddio gan godau proffesiynol, statudau a chyfarwyddyd. Y sefyllfa fenthycyca ar 31 Mawrth 2022 oedd £24.4m, ac mae hyn o fewn y terfyn a gymeradwywyd gan yr Aelodau. £13.6m oedd gwerth y benthyciadau byrdymor, sydd o fewn y terfyn a osodwyd o fewn y strategaeth. Nid oedd benthyciadau ar gyfraddau amrywiol yn cael eu dal yn ystod y flwyddyn ariannol.
- 8.3 I ymateb i gwestiwn gan un o'r Aelodau, cadarnhawyd bod pob benthyciad byrdymor yn aeddfedu o fewn 12 mis.
- 8.4 **PENDERFYNWYD**
- (i) nodi'r gweithgarwch rheoli'r trysorlys; a**
 - (ii) cymeradwyo'r dangosyddion darbodus terfynol ar gyfer 2021/22.**

Adrodd i	Pwyllgor Archwilio	
Dyddiad	12 Rhagfyr 2022	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur – Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	
Swyddog Cyswllt	Helen Howard	
Pwnc	Diweddariad ar Reoli Trysorlys a Chyfalaf	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw:
 - i. Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau ar weithgarwch rheoli'r trysorlys ar gyfer 2022/23; a
 - ii. Cyflwyno i'r aelodau y Strategaeth Gyfalaf a'r Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (y Strategaethau) arfaethedig sy'n ymgorffori'r Datganiad Isafswm Refeniw ar gyfer y cyfnod Ebrill 2023 – Mawrth 2024.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Datblygu strategaethau rheoli cyfalaf a thrysorlys yw'r dull arfer gorau o gynllunio gwariant a chyllid cyfalaf yn y tymor hwy. Mae'r Strategaethau hyn yn rhoi trosolwg o'r gwariant cyfalaf arfaethedig yn y dyfodol, y cyllid cyfalaf a'r gweithgaredd rheoli'r trysorlys sydd ei angen i gyflawni amcanion Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod).
- 3 Dylai'r Awdurdod hefyd sicrhau bod y goblygiadau refeniw yn cael eu hystyried yn llawn a bod y penderfyniadau gwariant cyfalaf a chyllid yn gynaliadwy yn ariannol. Mae'r Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP – Minimum Revenue Provision) yn nodi canlyniadau refeniw yr asesiadau cynllunio cyfalaf cyfredol.
- 4 Mae'r Strategaethau hefyd yn rhoi sicrwydd ynghylch sut y rheolir risgiau cysylltiedig a'r goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol. Maent yn rhoi crynodeb o'r prosesau a'r gweithdrefnau cyffredinol sy'n llywodraethu prynu ac ariannu asedau er mwyn gwella dealltwriaeth aelodau o'r meysydd hyn, sydd weithiau'n dechnegol.
- 5 Mae'r Strategaethau hyn wedi'u datblygu ar y cyd â'r cyllidebau refeniw a chyfalaf ar gyfer 2023/24 a'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Mae angen i'r Awdurdod gymeradwyo'r rhain yn ei gyfarfod ar 16 Ionawr 2023.

ARGYMHELLION

- 6 Gofynnir i'r aelodau:
 - i. sylwi ar sefyllfa ganol-blwyddyn gweithgareddau rheoli'r trysorlys ar gyfer 2022/23;
 - ii. cymeradwyo'r Strategaethau Cyfalaf, Rheoli'r Trysorlys ac MRP ar gyfer 2023/24; ac
 - iii. argymhell cymeradwyaeth gan yr Awdurdod Tân ac Achub.

CEFNDIR

- 5 Cafodd y Pwyllgor Archwilio y dasg o sicrhau craffu effeithiol ar strategaeth a pholisïau rheoli'r Trysorlys ac, ar sail ei ganfyddiadau, gwneud argymhellion i'r Awdurdod Tân ac Achub (yr Awdurdod).

GWYBODAETH

- 6 Mae Atodiad 1 yr adroddiad hwn yn cadarnhau gweithgarwch rheoli cyfalaf a thrysorlys am y cyfnod 1 Ebrill 2022 – 30 Medi 2022. Darperir diweddariad blwyddyn lawn i'r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod ar 19 Mehefin 2023.
- 7 Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn nodi'r cynlluniau ar gyfer gofynion gwariant cyfalaf ac ariannu'r Awdurdod yn y dyfodol ac fe'i nodir yn Atodiad 2 yr adroddiad hwn. Nodir bod cynlluniau ar gyfer y dyfodol yn cynnwys buddsoddiad mawr mewn canolfan hyfforddi newydd ar gyfer darparu hyfforddiant hanfodol i'n staff. Bydd y cynllun hwn yn cael ei ddatblygu dros y flwyddyn sydd i ddod ac yn cael ei gyflwyno i Aelodau mewn cyfarfod o'r Awdurdod yn y dyfodol. Bydd yr achos busnes yn cynnwys y goblygiadau ariannol, gan gynnwys llywodraethu a fforddiadwyedd hirdymor y cynigion
- 8 Mae Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (y Strategaeth) wedi'i chynnwys o fewn Atodiad 3 ac mae'n rhoi trosolwg o ddull yr Awdurdod o fenthycu er mwyn ariannu'r cynlluniau gwariant cyfalaf. Mae'r Strategaeth hefyd yn ymgorffori'r dull o reoli buddsoddiadau, er y dylai Aelodau nodi bod hyn yn ymgorffori rheoli arian dros ben tymor byr yn unig.
- 9 Mae'r Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw yn rhoi sylwebaeth bellach ar oblygiadau refeniw gwariant cyfalaf a chynlluniau ariannu ac fe'i nodir o fewn Atodiad 4.

- 10 Mae'r dogfennau hyn yn dechnegol eu natur ac yn dilyn yr arfer a argymhellir a amlinellir gan y Sefydliad Cyllid Cyhoeddus Siartredig (Cipfa – Chartered Institute of Public Finance). Er eu bod yn cael eu cyflwyno fel dogfennau ar wahân, maent yn cyflwyno trefniadau llywodraethu sy'n cwmpasu gwariant cyfalaf, ariannu a gweithgarwch rheoli'r trysorlys cysylltiedig.
- 11 Cefnogir yr Awdurdod drwy ddefnyddio ymgynghorwyr proffesiynol, Arlingclose, sy'n rhoi cyngor ac arweiniad mewn perthynas â gweithgareddau rheoli'r Trysorlys.

GOBLYGIADAU

Amcanion llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion llesiant hirdymor yr Awdurdod drwy sicrhau bod prynu asedau e mwyn cefnogi darparu gwasanaethau rheng flaen yn ddoeth, fforddiadwy a chynaliadwy. Bwriad y Strategaeth Gyfalaf yw sicrhau bod digon o fuddsoddiad mewn isadeiledd i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymateb brys a gwaith atal am beth amser yn y dyfodol.
Cyllideb	Mae'r strategaethau'n cysylltu â'r lleoliad refeniw a chyllideb gyfalaf sy'n ystyried fforddiadwyedd tymor hwy
Cyfreithiol	Mae'r fframwaith rheoleiddio wedi'i nodi yn yr atodiadau i'r adroddiad.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Yr Iaith Gymraeg	Dim
Risgiau	Mae'r adroddiad yn gosod y risgiau cyllidol sy'n gysylltiedig â gweithgareddau benthyca a buddsoddi.

Adroddiad Alldro Rheoli'r Trysorlys 2022/23 (Atodiad 1)

Rhagymadrodd

Ym mis Rhagfyr 2003 mabwysiadodd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) *Rheoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus: Cod Ymarfer* (Cod CIPFA) y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo adroddiadau hanner-blynyddol a blynyddol ar reoli'r trysorlys. Mae'r adroddiad chwarterol hwn yn rhoi diweddariad ychwanegol.

Cymeradwywyd strategaeth rheoli trysorlys yr Awdurdod ar gyfer 2022/23 mewn cyfarfod ar 16 Ionawr 2022. Gan fod yr Awdurdod wedi benthyca symiau sylweddol o arian i ariannu ei wariant cyfalaf, mae'n agored i risgiau ariannol gan gynnwys colli arian a fuddsoddiwyd ac effaith refeniw newid cyfraddau llog. Mae adnabod, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yn parhau i fod yn ganolog i strategaeth rheoli trysorlys yr Awdurdod.

Cyhoeddodd CIPFA ei God Ymarfer Rheoli'r Trysorlys [y Cod TM] a'i God Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf diwygiedig ym mis Rhagfyr 2021. Mae'r newidiadau allweddol yn y ddau god yn ymwneud â rhesymau a ganiateir i fenthyca, gwybodaeth a sgiliau, a rheoli buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys. Daeth yr egwyddorion yn y ddau God i rym ar unwaith, er y gall awdurdodau lleol ohirio cyflwyno'r gofynion adrodd diwygiedig o fewn y Codau diwygiedig tan flwyddyn ariannol 2023/24 pe dymunant, ac mae'r Awdurdod wedi dewis gwneud hynny.

Mae rheoli risg trysorlys yn yr Awdurdod yn cael ei wneud o fewn fframwaith y Cod TM. Bellach mae'r Cod hwn hefyd yn cynnwys gofynion ychwanegol helaeth ar gyfer buddsoddiadau gwasanaeth a masnachol, ymhell y tu hwnt i'r rhai yn fersiwn 2017.

Cyd-destun Allanol

Cefndir economaidd: Mae'r gwrthdaro parhaus yn yr Wcráin wedi parhau i roi pwysau ar chwyddiant byd-eang ac mae'r rhagolygon economaidd ar gyfer twf y DU a'r byd yn parhau'n wan. Tyfodd mwy o ansicrwydd oherwydd sefyllfa wleidyddol y DU tua diwedd y cyfnod yn dilyn y 'digwyddiad cyllidol'.

Yn ystod y cyfnod mis Ebrill-Medi parhaodd y cefndir economaidd i gael ei nodweddu gan brisiau uchel olew, nwy a nwyddau, chwyddiant uchel parhaus a'i effaith ar gostau byw defnyddwyr, dim golwg o ddiwedd yr elyniaeth rhwng Rwsia ac Wcráin a'i heffaith gysylltiedig ar y gadwyn gyflenwi, a pholisi dim-Covid Tsieina.

Roedd rhethreg a champau gweithredu'r Banc Canolog yn parhau'n gadarn. Fe wnaeth Banc Lloegr, y Gronfa Ffederal a Banc Canolog Ewrop oll wthio'r cyfraddau llog i fyny dros y cyfnod ac ymrwymo i frwydro'n erbyn chwyddiant, hyd yn oed pan fyddai'r canlyniadau yn ôl pob tebyg yn ddirwasgiadau yn y rhanbarthau hynny.

Arhosodd chwyddiant y DU yn eithriadol o uchel. Trawodd dangosydd blynyddol CPI 10.1% ym mis Gorffennaf, y gyfradd uchaf ers 40 mlynedd, cyn disgyn yn gymedrol i 9.9% ym mis Awst. Cofrestrodd RPI 12.3% ym misoedd Gorffennaf ac Awst. Cynyddodd y rheoleiddiwr ynni, Ofgem, y cap ar brisiau ynni 54% ym mis Ebrill, tra bod cynnydd pellach yn y cap o fis Hydref, a fyddai wedi gweld aelwydydd â defnydd ynni cyfartalog yn talu dros £3,500 y flwyddyn, wedi'i lesteirio gan lywodraeth y DU yn rhoi tua £150 biliwn o gymorth i gyfyngu biliau i £2,500 y flwyddyn tan 2024.

Parhaodd y farchnad lafur yn dynn drwy'r cyfnod ond roedd rhywfaint o dystiolaeth o leddfu'r galw a gostyngiad yn y cyflenwad. Gostyngodd y gyfradd ddiweithdra 3m y flwyddyn ar gyfer mis Ebrill i 3.8% a gostyngodd ymhellach i 3.6% ym mis Gorffennaf. Er ei fod bellach yn is na'r lefelau cyn-bandemig, fe ysgogwyd y gostyngiad diweddar gan gynnydd mewn anweithgarwch yn hytrach na'r galw am lafur. Roedd twf cyflog ym mis Gorffennaf yn 5.5% ar gyfer cyfanswm tâl (gan gynnwys taliadau bonws) a 5.2% ar gyfer tâl rheolaidd. Ar ôl ei addasu i chwyddiant, fodd bynnag, roedd y twf yng nghyfanswm y tâl yn -2.6% a -2.8% ar gyfer tâl rheolaidd.

Gyda gwasgfa ar incwm gwario a biliau ynni uwch eto i ddod, gostyngodd hyder defnyddwyr i'r lefel isaf erioed o -44 ym mis Awst, i lawr -41 yn y mis blaenorol. Gwelwyd gostyngiad yn y cynnyrch domestig gros chwarterol (GDP- Gross domestic product) -0.1% yn y chwarter Ebrill-Mehefin wedi'i ysgogi gan ostyngiad mewn allbwn gwasanaethau, ond ychydig yn well na'r gostyngiad o 0.3% a ddisgwyliwyd gan Fanc Lloegr.

Cynyddodd Banc Lloegr y Gyfradd Banc swyddogol i 2.25% dros y cyfnod. O 0.75% ym mis Mawrth, gwthiodd y Pwyllgor Polisi Ariannol (MPC - Monetary Policy Committee) drwy godiadau o 0.25% ym mhob un o'r ddau gyfarfod MPC canlynol, cyn heicio 0.50% ym mis Awst ac eto ym mis Medi. Pleidleisiwyd cynnydd mis Awst gan fwyafrif o 8-1, gydag un aelod o'r MPC yn ffafrio codiad mwy cymedrol o 0.25%. 5-4 oedd pleidlais mis Medi, gyda phum pleidlais am gynnydd o 0.5%, tair am gynnydd o 0.75% ac un am gynnydd o 0.25%. Nododd y Pwyllgor fod disgwyl i bwysau chwyddiant domestig barhau'n gryf ac felly, o ystyried rhethreg gref barhaus ynghylch taclo chwyddiant, y dylid disgwyl cynnydd pellach yn y Gyfradd Banc.

Ar 23 Medi cyhoeddodd llywodraeth y DU, yn dilyn newid arweinyddiaeth, lu o fesurau mewn 'cyllideb fach', gan lacio polisi cyllidol gyda'r bwriad o hybu cyfradd twf tueddiadau'r DU i 2.5%. Gydag ychydig o fanylion ar sut y byddai benthyca'r llywodraeth yn cael ei ddychwelyd i lwybr cynaliadwy, ymatebodd y marchnadoedd ariannol yn negyddol. Cododd cynnyrch giltiau yn ddramatig rhwng 0.7%-1% ar gyfer pob aeddfedrwydd gyda'r cynnydd mwyaf amlwg ar gyfer giltiau â dyddiad byrrach. Roedd y cynnydd cyflym mewn arenillion gilt yn gadael cronfeydd pensiwn yn agored i niwed, gan ei fod wedi arwain at alwadau elw ar eu cyfnewidiadau cyfradd llog ac yn peri risg o sbarduno adbrynu asedau ar raddfa fawr ar draws eu portffolios i fodloni'r galwadau hyn. Daeth yn angenrheidiol i Fanc Lloegr ymyrryd i gadw sefydlogrwydd y farchnad trwy brynu giltiau hirhoedlog, er mai mesur dros dro oedd hynny, sydd wedi cael yr effaith a ddymunir gyda chynnyrch giltiau 50 mlynedd yn gostwng dros 100bps mewn un diwrnod.

Nododd llunwyr polisi Banc Lloegr y byddai unrhyw effaith chwyddiant o ganlyniad i gynnydd yn y galw yn cael ei fodloni gyda thynhau ariannol, gan godi'r posibilrwydd o Gyfradd Banc llawer uwch ac effeithiau negyddol canlyniadol ar y farchnad dai.

Ar ôl taro 9.1% ym mis Mehefin, gostyngodd chwyddiant blynyddol yr UD ym mis Gorffennaf ac Awst i 8.5% ac 8.3% yn y drefn honno. Parhaodd y Gronfa Ffederal â'i frwydr yn erbyn chwyddiant dros y cyfnod gyda chynnydd o 0.5% ym mis Mai ac yna tri chynnydd o 0.75% ym misoedd Mehefin, Gorffennaf a Medi, gan fynd â chyfraddau polisi i ystod o 3% - 3.25%. Cyrhaeddodd chwyddiant CPI Ardal yr Ewro 9.1% y/y ym mis Awst, a phrisiau ynni oedd y prif gyfrannwr, ond hefyd pwysau cryf ar i fyny oherwydd prisiau bwyd. Mae chwyddiant wedi cynyddu'n gyson ers mis Ebrill o 7.4%. Ym mis Gorffennaf cynyddodd Banc Canolog Ewrop gyfraddau llog am y tro cyntaf ers 2011, gan wthio ei gyfradd blaendal o -0.5% i 0% a'i brif gyfradd ail-ariannu o 0.0% i 0.5%. Dilynwyd hyn ym mis Medi gan gynnydd pellach o 0.75% i'r ddwy gyfradd bolisi, gan fynd â'r gyfradd blaendal i 0.75% a'r gyfradd ail-ariannu i 1.25%.

Marchnadoedd ariannol: Roedd ansicrwydd yn parhau i reoli'r farn ar y farchnad ariannol ac roedd arenillion bondiau'n parhau yn gyfnewidiol, gan barhau â'u tuedd gyffredinol ar i fyny wrth i bryder ynghylch chwyddiant uwch a chyfraddau llog uwch barhau i ddominyddu. Tua diwedd mis Medi, gwaethygydd cyfnewidioldeb yn y marchnadoedd ariannol yn sylweddol gan gynlluniau cyllidol llywodraeth y DU, gan arwain at gyflymu cyfradd y cynnydd mewn arenillion giltiau a gostyngiad yng ngwerth y bunt.

Oherwydd pwysau ar gronfeydd pensiwn, cyhoeddodd Banc Lloegr ymyrraeth uniongyrchol yn y farchnad giltiau i gynyddu hylifedd a lleihau cynnyrch.

Dros y cyfnod cynyddodd y cynnyrch giltiau meincnod 5 mlynedd y DU o 1.41% i 4.40%, cododd y cynnyrch giltiau 10 mlynedd o 1.61% i 4.15%, y cynnyrch 20 mlynedd o 1.82% i 4.13% a'r cynnyrch 50 mlynedd o 1.56% i 3.25%. Roedd y Gyfradd Sterling Dros Nos (SONIA) ar gyfartaledd yn 1.22% dros y cyfnod.

Adolygiad credyd:

Ar ôl cwblhau ei adolygiad llawn o'i gyngor credyd ar adneuoan ansicredig mewn banciau yn y DU a'r tu allan i'r DU, ym mis Mai estynnodd Arlingclose y terfyn hyd uchaf ar gyfer pum banc yn y DU, pedwar banc yng Nghanada a phedwar banc yn yr Almaen i chwe mis. Yr hyd hiraf ar gyfer adneuoan ansicredig gyda banciau eraill yn y DU a'r tu allan i'r DU ar restr argymelledig Arlingclose yw 100 diwrnod. Nid oedd yr argymhellion hyn wedi newid ar ddiwedd y cyfnod.

Parhaodd Arlingclose i fonitro ac asesu lefelau cyfnewid diffyg credyd am arwyddion o straen credyd ond ni wnaeth unrhyw newidiadau i'r rhestr parti i gontract na'r cyfnodau a argymhellir. Serch hynny, disgwylir i ansefydlogrwydd cynyddol y farchnad barhau i fod yn nodwedd, o leiaf yn y tymor agos ac, fel erioed, mae'r sefydliadau a'r cyfnodau ar restr parti i gontract yr Awdurdod a argymhellwyd gan Arlingclose yn parhau i gael eu hadolygu'n gyson.

Cyd-destun Lleol

Ar 31^{ain} Mawrth 2022, roedd gan yr Awdurdod fenthyciadau net o £24.5m yn deillio o'i incwm cyfalaf a refeniw a gwariant. Mae'r angen sylfaenol i fenthycia at ddibenion cyfalaf yn cael ei fesur gan y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR - Capital Financing Requirement), tra bod cronfeydd defnyddiadwy a chyfalaf gweithio yn adnoddau sylfaenol sydd ar gael i'w buddsoddi. Crynhoir y ffactorau hyn yn Nhabl 1 isod.

Tabl 1: Crynodeb o'r Fantolen

	31.3.22 Gwirioneddol £m
Cronfa Gyffredinol CFR	28.4
Benthycia allanol	24.5
Benthycia mewnol	3.9
Llai: Adnoddau Mantolen	-6.4
Llai: Buddsoddiadau Newydd	2.5
Benthycia newydd	0

* mae prydlesi cyllid yn ffurfio rhan o gyfanswm dyled yr Awdurdod

Dangosir sefyllfa rheoli'r trysorlys ar 30 Medi 2022 a'r newid dros y chwe mis yn Nhabl 2 isod.

Tabl 2: Crynodeb Rheoli'r Trysorlys

	31.3.22 Balans £m	Symudiadau £m	30.9.22 Balans £m	30.9.22 Cyfradd %
Benthycia tymor hir	10.76	3.00	13.76	1.87 – 4.90
Benthycia tymor byr	13.67	(4.05)	9.62	1.30 – 2.00
Cyfanswm y benthycia	24.43	(1.05)	23.38	
Buddsoddiadau tymor hir	0	0	0	
Buddsoddiadau tymor byr	0	0	0	
Arian parod a chyfwerth ag arian parod	(2.53)	(2.20)	(4.73)	*1.75%
Cyfanswm y buddsoddiadau	(2.53)	(2.20)	(4.73)	
Benthycia net	21.90	(3.25)	18.65	

*Yn ymwneud â balansau a ddelir yn y cyfrif galwadau yn unig

Benthycia

Mae Cod Darbodus 2021 CIPFA yn nodi'n glir bod yn rhaid i awdurdodau lleol beidio â benthycia i fuddsoddi'n bennaf ar gyfer enillion ariannol, ac nad yw'n ddarbodus i awdurdodau lleol wneud unrhyw benderfyniad buddsoddi neu wariant a fydd yn cynyddu'r gofyniad ariannu cyfalaf, ac felly a allai arwain at fenthycia newydd, oni bai ei fod yn ymwneud yn uniongyrchol ac yn bennaf â swyddogaethau'r Awdurdod.

Strategaeth Benthycia a Gweithgaredd

Fel yr amlinellwyd yn strategaeth y trysorlys, prif amcan yr Awdurdod wrth fenthycia fu taro cydbwysedd risg isel priodol rhwng sicrhau costau llog isel a chyflawni sicrwydd cost dros y cyfnod y mae angen cyllid ar ei gyfer, gyda hyblygrwydd i ail-negodi benthyciadau pe bai cynlluniau tymor hir yr Awdurdod yn newid yn amcan eilaidd. Mae strategaeth fenthycia'r Awdurdod yn parhau i ymdrin â mater allweddol fforddiadwyedd heb gyfaddawdu ar sefydlogrwydd tymor hwy y portffolio dyledion.

Dros y cyfnod Ebrill-Medi cododd cyfraddau PWLB tymor byr yn ddramatig, yn enwedig ar ddiwedd mis Medi ar ôl i 'gyllideb fach' y Canghellor gynnwys toriadau treth heb eu hariannu a benthycia ychwanegol i ariannu cymorthdaliadau pris ynni defnyddwyr. Roedd anwadalrwydd eithriadol yn bygwth sefydlogrwydd ariannol, gan olygu bod angen ymyrraeth Banc Lloegr yn y farchnad giltiau. Dros gyfnod o bedair awr ar hugain, cynyddodd rhai cyfraddau PWLB i 6%, cyn i'r ymyriad gael yr effaith ddymunol, gan ddod â chyfraddau yn ôl i lawr dros 1% ar gyfer rhai aeddfedrwydd. Cyfnod gwirioneddol wyllt a digynsail mewn marchnadoedd incwm sefydlog, gydag effaith uniongyrchol ar gyfraddau PWLB.

Cododd cyfraddau llog dros 2% yn ystod y cyfnod yn y tymor hir a byr. Fel arwydd, cododd y gyfradd sicrwydd aeddfedrwydd 5 mlynedd o 2.30% ar y 1^{af} o Ebrill i 5.09% ar Fedi'r 30^{ain}; dros yr un cyfnod cododd y gyfradd sicrwydd aeddfedrwydd 30 mlynedd o 2.63% i 4.68%

Mae hyn wedi golygu bod cost benthycia wedi codi'n sylweddol. Disgwyliwyd y byddai costau llog yn £0.325m ar gyfer 2022/23 ond mae'r arwyddion diweddaraf yn awgrymu y bydd costau'n cynyddu i £0.825m erbyn diwedd y flwyddyn ariannol hon.

Ar 30 Medi roedd gan yr Awdurdod £23.38m o fenthyciadau, gostyngiad o £1.05m i 31 Mawrth 2022, fel rhan o'i strategaeth ar gyfer ariannu rhaglenni cyfalaf o flynyddoedd blaenorol. Crynhoir benthyciadau dyledus ar 30 Medi yn Nhabl 3A isod.

Tabl 3A: Sefyllfa Benthycia

	31.3.22 Balans £m	Symudiad Net £m	30.9.22 Balans £m	30.9.22 Cyfartaledd Pwysol Cyfradd %	30.9.22 Cyfartaledd Pwysol Aeddfedrwydd (blynyddoedd)
Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus Awdurdodau lleol (tymor byr)	15.43 9.00	1.95 (3.00)	17.38 6.00	2.23 1.30	5.88 1.00
Cyfanswm y benthycia	24.43	(1.05)	23.38		

Tabl 3B: Benthyciadau hir-ddyddiedig

	Swm £m	Cyfradd %	Cyfnod (Blynnyddoedd)
Benthyciad Aeddfedrwydd PWLB	2.3	4.80	29
Benthyciad PWLB EIP	0.2	3.09	14
Cyfanswm y benthycia	2.5		

Nid yw penderfyniadau benthycia'r Awdurdod yn seiliedig ar unrhyw un canlyniad ar gyfer cyfraddau llog a chynhaliwyd portffolio cytbwys o fenthyciadau tymor byr a thymor hir.

Gweithgaredd Buddsoddi'r Trysorlys

Mae Cod Rheoli'r Trysorlys diwygiedig CIPFA yn diffinio buddsoddiadau rheoli'r trysorlys fel y rhai sy'n codi o lif arian yr Awdurdod neu weithgaredd rheoli risg trysorlys sydd yn y pen draw yn cynrychioli balansau sydd angen eu buddsoddi hyd nes y bydd angen yr arian parod i'w ddefnyddio yn ystod busnes.

Mae'r Awdurdod yn dal cronfeydd wedi'u buddsoddi, sy'n cynrychioli incwm a dderbyniwyd cyn gwariant ynghyd â'r balansau a'r cronfeydd wrth gefn a ddelir. Yn ystod y flwyddyn, roedd balansau buddsoddi'r Awdurdod yn amrywio rhwng £0 a £3m miliwn oherwydd gwahaniaethau amseru rhwng incwm a gwariant. Dangosir y sefyllfa fuddsoddi yn nhabl 4 isod.

Tabl 4: Sefyllfa Buddsoddi'r Trysorlys

	31.3.22 Balans £m	Net Symudiad £m	30.9.22 Balans £m	30.9.22 Enillion Incwm %	30.9.22 dyddiau Cyfartaledd Pwysol Aeddfedrwydd
Banciau a chymdeithasau adeiladu	2.53	2.20	4.73	1.75	ar alwad
Cyfanswm y buddsoddiadau	2.53	2.20	4.73		

Mae'r Cod CIPFA a chanllawiau'r llywodraeth ill dau yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod fuddsoddi ei gronfeydd yn ddarbodus, ac ystyried diogelwch a hylifedd ei fuddsoddiadau trysorlys cyn ceisio'r gyfradd enillion neu'r cynnyrch gorau posibl. Amcan yr Awdurdod wrth fuddsoddi arian yw taro cydbwysedd priodol rhwng risg ac adenillion, gan leihau'r risg o golledion oherwydd diffyg dalu a'r risg o dderbyn incwm buddsoddi anaddas o isel.

Cododd y cynnydd yng Nghyfradd y Banc dros y cyfnod dan sylw, a chyda'r posibilrwydd o fwy o gynnydd i ddod, cododd cyfraddau arian parod byr, a oedd wedi amrywio rhwng 0.7%-1.5% ar ddiwedd mis Mawrth, tua 1.5% ar gyfer aeddfedrwydd dros nos/7 diwrnod ac o bron i 3.5% ar gyfer aeddfedrwydd 9-12 mis.

Mae'r awdurdod yn defnyddio cyfrifon galwadau banc i adneuo arian parod, am gyfnodau byr, hyd nes y bydd ei angen.

Perfformiad y Trysorlys

Mae'r Awdurdod yn mesur perfformiad ariannol ei weithgareddau rheoli'r trysorlys o ran ei effaith ar y gyllideb refeniw yn nhabl 5 isod.

Tabl 5: Perfformiad

	Gwirioneddol £m	Rhagolwg £m	Cyllideb £m	Dros/ o dan
Sefyllfa Isafswm Refeniw	1.93	1.93	1.93	0
Costau Ariannu	0.29	0.82	0.32	0.50
Cyfanswm benthycyca	2.22	2.75	2.25	0.50
Cyfrif galwad	0.01	0.02	0	0.02
Cyfanswm buddsoddiadau'r trysorlys	0.01	0.02	0	0.02

Cydymffurfiaeth

Mae'r Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau) yn adrodd bod yr holl weithgareddau rheoli'r trysorlys a gyflawnwyd yn ystod y chwe mis yn cydymffurfio'n llawn â Chod Ymarfer CIPFA a Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a gymeradwywyd gan yr Awdurdod. Dangosir cydymffurfiaeth â therfynau buddsoddi penodol yn nhabl 7 isod.

Dangosir cydymffurfiaeth â'r terfyn awdurdodedig a'r ffin weithredol ar gyfer dyled allanol yn nhabl 7 isod.

Tabl 6: Terfynau Dyled

	30.9.22 Gwirioneddol £m	2022/23 Ffin Weithredol £m	2022/23 Terfyn Awdurdodedig	Wedi cydymffurfio?
Benthycyca	23.38	28.99	30.99	Do
Cyfanswm y ddyled	23.38	28.99	30.99	

Gan fod y ffin weithredol yn arf rheoli ar gyfer monitro yn ystod y flwyddyn nid yw'n arwyddocaol os yw'r ffin weithredol yn cael ei thorri ar adegau oherwydd amrywiadau mewn llif arian, ac nid yw hyn yn cael ei gyfrif fel methiant cydymffurfio.

Tabl 7: Terfynau Buddsoddi

Sefydliad	Disgrifiad	Terfyn	30.09.22 Gwirioneddol	Cydymffurfiwyd
Banciau	Holl fanciau'r DU a'u his-gwmnïau sydd â chyfraddau da (Fitch neu gyfwerth). Diffinnir hyn ar hyn o bryd fel tymor hir (BBB)	£5m	£4.73m	Do
Llywodraeth Ganolog	Swyddfa rheoli dyled	Diderfyn	0	Do
Cronfeydd Marchnad Arian (Money Market Funds - MMF)	Dim ond ar y cyd â chyngor gan Arlingclose.	£1m y gronfa	0	Do
Awdurdodau Lleol	Pawb ac eithrio'r rhai sy'n destun cyfyngiad treth gyngor a phraeseptau o dan Ran 1 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	£2m	0	Do
Cymdeithasau Adeiladu	Cymdeithasau adeiladu â sgôr (fel ar gyfer y sector bancio).	£2m	0	lawn
Cymdeithasau Adeiladu (Asedau £1bn)	Cymdeithasau adeiladu heb sgôr ond gydag asedau o £1biliwn neu fwy.	£2m/ 9 mis	0	lawn

Strwythur Aeddfedrwydd Benthycia: Mae'r dangosydd hwn wedi'i osod i reoli pa mor agored yw'r Awdurdod i risg ail-ariannu. [Mae'r dangosydd hwn yn cwmpasu'r risg na fydd benthyciadau cyfnewid ar gael, nid risg cyfradd llog.] Y terfynau uchaf ac isaf ar strwythur aeddfedrwydd yr holl fenthyciadau oedd:

	30.9.22 Gwirioneddol	Terfyn Gwirioneddol	Terfyn Uchaf	Terfyn Isaf	Wedi cydymffurfio?
O dan 12 mis	5.11	29%	60%	0%	Do
12 mis ac o fewn 24 mis	1.42	9%	45%	0%	Do
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	8.12	47%	45%	0%	Naddo
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	0.23	1%	75%	0%	Do
10 mlynedd a throsodd	2.30	14%	100%	0%	Do

Mae cyfnodau amser yn dechrau ar ddiwrnod cyntaf pob blwyddyn ariannol. Y dyddiad aeddfedu ar gyfer benthycia yw'r dyddiad cynharaf y gall y benthyciwr fynnu ad-daliad.

Rhagolwg Economaidd Arlingclose ar gyfer gweddill 2022/23 (yn seiliedig ar ragolwg cyfradd llog 26 Medi 2022)

Mae Arlingclose yn disgwyl i'r Gyfradd Banc barhau ar y lefelau presennol, 5%, tan ddiwedd y flwyddyn.

Mae'r MPC yn arbennig o bryderus am oblygiadau llacio cyllidol o ran galw, y farchnad lafur dynn, gwendid sterling a pharodrwydd cwmnïau i godi prisiau a chyfflogau.

Gall yr MPC felly godi'r Gyfradd Banc yn gynt ac i lefel uwch i leihau'r galw cyfanredol a lleihau'r risg o chwyddiant uwch parhaus. Mae Arlingclose bellach yn disgwyl i Gyfradd y Banc gyrraedd uchafbwynt o 5.0%, gyda chynnydd o 200bps y flwyddyn galendr hon.

Bydd y cam hwn gan yr MPC yn arafu'r economi, gan olygu bod angen toriadau yn y Gyfradd Banc yn ddiweddarach yn 2024.

Bydd cynnyrch giltiau yn wynebu pwysau cynyddol pellach yn y tymor byr oherwydd llai o hyder ym mholisi cyllidol y DU, disgwyliadau chwyddiant uwch a gwerthiant asedau gan y BoE. O ystyried y cynnydd sydyn diweddar mewn arenillion giltiau, mae'r risgiau bellach wedi'u cydbwysu'n fras i'r naill ochr a'r llall. Dros y tymor hwy, rhagwelir y bydd arenillion giltiau yn gostwng ychydig dros y cyfnod a ragwelir.

Cefndir:

Mae llunwyr polisi ariannol y tu ôl i'r gromlin ar ôl codi cyfraddau o 50bps yn unig ym mis Medi. Roedd hyn cyn i'r "Gyllideb Fach", a gafodd ei derbyn yn wael gan y marchnadoedd, sbarduno rhediad mewn giltiau gyda chynnydd mawr mewn cynnyrch a gostyngiad pellach mewn sterling. Mewn symudiad o dueddiadau diweddar, canfyddir bod y ffocws nawr ar gefnogi sterling tra hefyd yn canolbwyntio ar ddarostwng chwyddiant uchel.

Bellach mae mwy o bosibilrwydd o gyfarfod arbennig o MPC Banc Lloegr i godi cyfraddau i gefnogi'r arian cyfred. Wedi'i ddilyn gan safiad mwy grymus dros bryderon ynghylch y rhagolygon cyllidol llacach. Mae'r MPC felly yn debygol o godi Cyfradd Banc yn uwch nag a fyddai wedi bod yn angenrheidiol fel arall o ystyried y gostyngiad yn y galw. Gallai dirywiad economaidd hirfaith ddilyn.

Mae ansicrwydd ar lwybr cyfraddau llog wedi cynyddu'n aruthrol oherwydd y risg bosibl o bethau anhysbys a allai gynnwys, er enghraifft, gornest arall i arweinyddiaeth y Ceidwadwyr, etholiad cyffredinol, neu newidiadau treth pellach gan gynnwys gweithredu trethi ar hap.

Mae agwedd siec wag y llywodraeth tuag at gapiau ar brisiau ynni, ynghyd â marchnadoedd ynni rhyngwladol wedi'u prasio mewn doleri, yn cyflwyno diffyg cyfatebiaeth ariannol sydd wedi cyfrannu at ddirywiad sylweddol y sterling a chynnydd sydyn mewn arenillion giltiau a fydd yn bwydo drwodd i fenthyciadau a morgeisi defnyddwyr a chostau cyllid busnes.

Mae polisi llywodraeth y DU wedi lliniaru rhywfaint o'r cynnydd disgwylidig mewn chwyddiant ynni ar gyfer aelwydydd a busnesau gan fflatio'r brig ar gyfer CPI, tra'n ymestyn hyd y CPI uwch. Gallai gwendid arian parhaus ychwanegu pwysau chwyddiant.

Mae'n ymddangos bod economi'r DU eisoes mewn dirwasgiad, gyda gweithgarwch busnes a gwariant aelwydydd yn gostwng. Mae'r rhagolygon tymor byr i ganolig ar gyfer economi'r DU yn gymharol llwm.

Mae cynnyrch bond byd-eang wedi llamu wrth i fuddsoddwyr ganolbwyntio ar gyfraddau polisi uwch a mwy cyson yr UD. Mae'r cynnydd yn arenillion bondiau llywodraeth y DU wedi bod yn fwy amlwg, oherwydd dirywiad ymddangosiadol yn hyder buddsoddwyr a chynnydd mewn disgwyliadau cyfraddau llog, yn dilyn symudiad llywodraeth y DU i fenthycia i lacio polisi cyllidol. Bydd cynnyrch gilt yn parhau i fod yn uwch oni bai bod cynlluniau'r llywodraeth yn cael eu hystyried yn ariannol gyfrifol.

Gallai effaith cynnydd yn y Gyfradd Sylfaenol ar y farchnad dai weithredu fel "torwr cylched" sy'n atal cyfraddau rhag codi ymhell y tu hwnt i 5.0% ond mae hyn yn parhau i fod yn ansicrwydd.

Adroddiad Strategaeth Gyfalaf 2023/24 (Atodiad 2)

Rhagymadrodd

Mae'r adroddiad strategaeth gyfalaf hwn yn rhoi trosolwg lefel-uchel o sut mae gwariant cyfalaf, ariannu cyfalaf a gweithgarwch rheoli'r trysorlys yn cyfrannu at ddarparu gwasanaethau cyhoeddus lleol ynghyd â throsolwg o sut y rheolir risg cysylltiedig a'r goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol. Mae wedi'i ysgrifennu mewn arddull hygyrch i wella dealltwriaeth aelodau o'r meysydd hyn sydd weithiau'n dechnegol.

Bydd penderfyniadau ar gyfalaf a rheolaeth trysorlys a wneir eleni yn cael effaith ariannol ar yr Awdurdod am flynyddoedd lawer i ddod. Felly maent yn amodol ar fframwaith rheoleiddio cenedlaethol a fframwaith polisi lleol, a gaiff eu crynhoi yn yr adroddiad hwn.

Gwariant Cyfalaf ac Ariannu

Gwariant cyfalaf yw pan fydd yr Awdurdod yn gwario arian ar asedau, megis tir, eiddo, offer neu gerbydau, a fydd yn cael eu defnyddio am fwy na blwyddyn. Mewn llywodraeth leol mae hyn yn cynnwys gwariant ar asedau sy'n eiddo i gyrff eraill, a benthyciadau a grantiau i gyrff eraill sy'n eu galluogi i brynu asedau.

Yn 2023/24, mae'r Awdurdod yn cynllunio gwariant cyfalaf o £3.832m fel sy'n cael ei grynhoi isod:

Tabl 1: Dangosydd Darbodus: Amcangyfrifon o Wariant Cyfalaf mewn £ miliynau

	2021/22 gwirioneddol	2022/23 rhagolwg	2023/24 cyllideb	2024/25 cyllideb	2025/26 cyllideb
Gwasanaethau'r Gronfa Gyffredinol	1.175	2.516	3.832	5.834	5.658
Canolfan Hyfforddi Newydd			3.000	25.000	20.000
Cyfanswm	1.175	2.516	6.832	30.834	25.658

Bydd cyfrifo ar gyfer Prydlesi'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 16 (IFRS16) yn cael ei gyflwyno yn 2024/25. Mae gwaith yn mynd rhagddo i bennu effaith hyn ac felly nid yw prydlesi wedi'u cynnwys yn y ffigurau uchod.

Mae prif brosiectau cyfalaf y Gronfa Gyffredinol yn cynnwys mân waith adeiladu, cerbydau arbenigol, offer a thechnoleg gwybodaeth. Mae'r ganolfan hyfforddi newydd bosibl wedi'i chynnwys ar wahân. Mae angen buddsoddiad sylweddol yn y ganolfan hyfforddi dros y 3 blynedd nesaf, sy'n cyfrif am y cynnydd mewn gwariant cyfalaf o 2023/24 ymlaen. Nid yw'r Awdurdod yn mynd i wariant cyfalaf ar fuddsoddiadau.

Llywodraethu: Ym mis Medi bob blwyddyn, bydd rheolwyr yn cyflwyno ceisiadau i gynnwys prosiectau yn rhaglen gyfalaf yr Awdurdod. Cesglir ceisiadau gan y Pennaeth Cyllid sy'n cyfrifo'r gofyniad ariannu a'r gost. Mae'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth yn gwerthuso'r holl geisiadau ar sail cymhariaeth o flaenoriaethau strategol yn erbyn costau cyllido ac yn gwneud argymhellion ar gyfer cynlluniau a gaiff eu cynnwys yn y cynllun cyfalaf. Yna cyflwynir y rhaglen gyfalaf derfynol i'r Panel Gweithredol ym mis Rhagfyr ac i'r Awdurdod Tân ac Achub ym mis Ionawr bob blwyddyn.

- Mae manylion llawn rhaglen gyfalaf yr Awdurdod yn yr Adroddiad CATC (Cynllun Ariannol Tymor Canolig).

Mae'n rhaid i'r holl wariant cyfalaf gael ei ariannu, naill ai o ffynonellau allanol (grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau eraill), adnoddau'r Awdurdod ei hun (refeniw, arian wrth gefn a derbyniadau cyfalaf) neu ddyled (benthyca, prydlesu a Menter Cyllid Preifat). Mae'r cyllid arfaethedig ar gyfer y gwariant uchod fel a ganlyn:

Tabl 2: Ariannu cyfalaf mewn £ miliynau

	2021/22 gwirioneddol	2022/23 rhagolwg	2023/24 cyllideb*	2024/25 cyllideb	2025/26 cyllideb
Derbyniadau cyfalaf	0.015	0.015	0	0	0
Adnoddau refeniw	0.148	0.165	0	0	0
Dyled	1.012	2.336	6.832	30.834	25.658
CYFANSWM	1.175	2.516	6.832	30.834	25.658

Mae'r ddyled uchod yn cynnwys y ganolfan hyfforddi newydd, gweler Tabl 1.

Dim ond ffynhonnell dros dro o gyllid yw dyled, gan fod yn rhaid ad-dalu benthyciadau a phrydlesi, ac felly caiff ei ddisodli dros amser gan gyllid arall, fel arfer o refeniw a elwir yn ddarpariaeth isafswm refeniw (MRP – minimum revenue provision). Fel arall, gellir defnyddio enillion o werthu asedau cyfalaf (a elwir yn dderbyniadau cyfalaf) yn lle cyllid dyled. Mae'r ddarpariaeth isafswm refeniw arfaethedig a'r defnydd o dderbyniadau cyfalaf fel a ganlyn:

Tabl 3: Adnewyddu cyllid dyled blynnyddoedd blaenorol mewn £ miliynau

	2021/22 gwirioneddol	2022/23 rhagolwg	2023/24 cyllideb	2024/25 cyllideb	2025/26 cyllideb
Darpariaeth isafswm refeniw (MRP)	2.000	1.937	1.999	2.077	3.049
Derbyniadau cyfalaf	0.015	0.015	0	0	0
CYFANSWM	2.015	1.952	1.999	2.077	3.049

- Mae datganiad darpariaeth isafswm refeniw llawn yr Awdurdod ar gael fel rhan o Strategaeth Rheoli'r Trysorlys

Mae swm cronol cyllid dyled yr Awdurdod yn cael ei fesur gan y gofyniad cyllido cyfalaf (CFR - capital financing requirement). Mae hyn yn cynyddu gyda gwariant cyfalaf newydd wedi'i ariannu gan ddyledion ac yn gostwng gydag MRP a derbyniadau cyfalaf a ddefnyddir i ddisodli dyled. Disgwylir i'r gofyniad cyllido cyfalaf (CFR) gynyddu £4.833m yn ystod 2023/24. Yn seiliedig ar y ffigurau gwariant ac ariannu uchod, mae gofyniad cyllido cyfalaf (CFR) amcangyfrifedig yr Awdurdod fel a ganlyn:

Tabl 4: Dangosydd Darbodus: Amcangyfrifon o'r Gofynion Ariannu Cyfalaf mewn £ miliynau

	31.3.2022 gwirioneddol	31.3.2023 rhagolwg	31.3.2024 cyllideb*	31.3.2025 cyllideb *	31.3.2026 cyllideb*
Gwasanaethau'r Gronfa Gyffredinol	28.396	28.999	33.832	62.589	85.198

Mae'r ddyled uchod yn cynnwys y ganolfan hyfforddi newydd, fel y manylir yn Nhabl 1. Tybir y bydd yn cael ei ariannu'n llawn gan yr Awdurdod.

Rheoli asedau: Er mwyn sicrhau bod asedau cyfalaf yn parhau i fod o ddefnydd tymor hir, mae'r Awdurdod yn datblygu strategaeth rheoli asedau wedi'i diweddarau.

Gwaredu asedau: Pan na fydd angen ased cyfalaf mwyach, gellir ei werthu er mwyn gallu gwario'r enillion, a elwir yn dderbyniadau cyfalaf, ar asedau newydd neu ad-dalu dyled. Mae ad-daliadau grantiau cyfalaf, benthyciadau a buddsoddiadau hefyd yn cynhyrchu derbyniadau cyfalaf. Nid yw'r Awdurdod yn bwriadu derbyn unrhyw dderbyniadau cyfalaf yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod.

Rheoli Trysorlys

Mae rheoli trysorlys yn ymwneud â sicrhau bod digon, ond nid gormod, o arian yn cael ei gadw ar gyfer diwallu anghenion gwariant yr Awdurdod, tra'n rheoli'r risgiau cysylltiedig. Mae hyn yn cynnwys rheoli benthycia i ariannu gwariant cyfalaf yn ogystal â rheoli arian refeniw o ddydd i ddydd. Caiff arian parod dros ben ei fuddsoddi hyd nes y bydd ei angen, tra bydd prinder arian yn cael ei fodloni trwy fenthycia, er mwyn osgoi balansau credyd rhy fawr neu orddrafftiau yn y cyfrif banc cyfredol. Mae'r Awdurdod fel arfer yn gyfoethog mewn arian parod yn y tymor byr gan fod incwm refeniw yn cael ei dderbyn cyn iddo gael ei wario, ond mae'n ariannol dlawd yn y tymor hir wrth i wariant cyfalaf ddigwydd cyn ei ariannu. Mae'r gwargedion arian parod refeniw yn cael eu gosod yn erbyn diffygion arian cyfalaf i leihau benthycia cyffredinol. Oherwydd penderfyniadau a wnaed yn y gorffennol, ar hyn o bryd mae gan yr Awdurdod £20.46m ar gyfradd llog cyfartalog o 2.23%.

Strategaeth fenthycia: Prif amcanion yr Awdurdod wrth fenthycia yw cyflawni cost cyllid isel ond sicr wrth gadw hyblygrwydd petai cynlluniau'n newid yn y dyfodol. Mae'r amcanion hyn yn aml yn gwrthdaro ac felly mae'r Awdurdod yn ceisio sicrhau cydbwysedd rhwng benthyciadau tymor byr rhatach a benthyciadau cyfradd sefydlog tymor hir lle mae'r gost yn y dyfodol yn wybyddus ond yn uwch.

Nid yw'r Awdurdod yn benthycu i fuddsoddi at y prif ddiben o enillion ariannol ac felly mae'n cadw mynediad llawn i'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus.

Dangosir lefelau rhagamcanol o gyfanswm dyled yr Awdurdod isod (sy'n cynnwys benthycu, rhwymedigaethau PFI, prydlesi a dyled a drosglwyddwyd), o'u cymharu â'r gofyniad ariannu cyfalaf (gweler uchod).

Tabl 6: Dangosydd Darbodus: Dyled Gros a'r Gofyniad Ariannu Cyfalaf mewn £ miliynau

	31.3.2022 gwirioneddol	31.3.2023 rhagolwg	*31.3.2024 cyllideb	*31.3.2025 cyllideb	*31.3.2026 cyllideb
Dyled (gan gynnwys prydlesi Cyllid)	24.435	21.960	27.626	55.895	77.285
Gofyniad Cyllido Cyfalaf	28.396	28.999	33.832	62.589	85.198

*Mae'r ddyled uchod yn cynnwys y ganolfan hyfforddi newydd, fel y manylir yn Nhabl 1. Tybir y bydd yn cael ei ariannu'n llawn gan yr Awdurdod.

Mae'r canllawiau statudol yn nodi y dylai dyled aros yn is na'r gofyniad ariannu cyfalaf, ac eithrio yn y tymor byr. Fel y gwelir yn nhabl 6, mae'r Awdurdod yn disgwyl cydymffurfio â hyn yn y tymor canolig.

Meincnod rhwymedigaeth: Er mwyn cymharu benthyciadau gwirioneddol yr Awdurdod yn erbyn strategaeth amgen, mae meincnod rhwymedigaeth wedi'i gyfrifo sy'n dangos y lefel risg isaf o fenthycu. Mae hyn yn rhagdybio y cedwir balansau buddsoddi ac arian parod i lefel isafswm o £2m ar ddiwedd pob blwyddyn. Ar hyn o bryd mae'r meincnod hwn yn £24m a rhagwelir y bydd yn codi i £33.3m dros y tair blynedd nesaf.

Nid yw'r meincnod rhwymedigaeth yn cynnwys cost y ganolfan hyfforddi newydd bosibl. Bydd y dangosydd hwn yn cael ei ddiweddarau os caiff y cynllun ei gymeradwyo.

Tabl 7: Benthycu a'r Meincnod Rhwymedigaeth mewn £ miliynau

	31.3.2022 gwirioneddol	31.3.2023 rhagolwg	31.3.2024 cyllideb	31.3.2025 cyllideb	31.3.2026 cyllideb
Benthycu dyledus	24.5	24.1	21.7	18.3	15.0
Meincnod rhwymedigaeth	24.0	24.6	27.1	30.2	33.3

Mae'r tabl yn dangos bod yr Awdurdod yn disgwyl parhau i fenthycu o dan ei feincnod rhwymedigaeth.

Terfyn benthycia fforddiadwy: Mae rhwymedigaeth gyfreithiol ar yr Awdurdod i osod terfyn benthycia fforddiadwy (a elwir hefyd yn derfyn awdurdodedig ar gyfer dyled allanol) bob blwyddyn. Yn unol â chanllawiau statudol, gosodir “ffin weithredol” is hefyd fel lefel rhybudd pe bai dyled yn agosáu at y terfyn.

Tabl 8: Dangosyddion Darbodus: Terfyn awdurdodedig a ffin weithredol ar gyfer dyled allanol mewn £m

	terfyn 2022/23	terfyn 2023/24	terfyn 2024/25	terfyn 2025/26
Terfyn awdurdodedig – benthycia	31.396	30.999	35.832	64.589
Ffin weithredol – benthycia	28.396	28.999	33.832	62.589

- Ceir rhagor o fanylion am fenthycia yn strategaeth rheoli'r trysorlys

Strategaeth fuddsoddi'r trysorlys: Mae buddsoddiadau'r trysorlys yn deillio o dderbyn arian parod cyn iddo gael ei dalu allan eto. Yn gyffredinol, nid yw buddsoddiadau a wneir am resymau gwasanaeth neu elw ariannol pur yn cael eu hystyried yn rhan o reolaeth y trysorlys.

Polisi'r Awdurdod ar fuddsoddiadau'r trysorlys yw rhoi gwargedion arian parod tymor byr mewn cyfrifon galwad banc nes bod angen. Nid oes gan yr Awdurdod fuddsoddiadau tymor hir. Mae arian parod sy'n debygol o gael ei wario yn y tymor agos yn cael ei fuddsoddi'n ddiogel, mewn banciau dethol o ansawdd uchel, i leihau'r risg o golled.

Rheoli risg: Prif amcan gweithgareddau rheoli trysorlys yr Awdurdod yw rheoli risg yn effeithiol. Mae strategaeth rheoli'r trysorlys felly yn gosod dangosyddion a therfynau amrywiol i gyfyngu ar y risg o golledion annisgwyl ac yn manylu i ba raddau y gellir defnyddio deilliadau ariannol i reoli risgiau trysorlys.

- Mae dangosyddion darbodus rheoli'r trysorlys wedi'u cynnwys yn y strategaeth rheoli'r trysorlys

Llywodraethu: Mae penderfyniadau ar fuddsoddiadau rheoli'r trysorlys a benthycia yn cael eu gwneud yn ddyddiol ac felly'n cael eu dirprwyo i'r Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau) a'r staff, sy'n gorfod gweithredu'n unol â'r strategaeth rheoli trysorlys a gymeradwywyd gan yr Awdurdod. Cyflwynir adroddiadau ar weithgarwch rheoli'r trysorlys i'r pwyllgor. Mae'r pwyllgor archwilio yn gyfrifol am graffu ar benderfyniadau rheoli'r trysorlys.

Rhwymedigaeth

Yn ogystal â dyled o £24.5m y manylir arni uchod, mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i wneud taliadau yn y dyfodol i dalu am ei ddiffyg yn y gronfa bensiwn (gwerth £328m). Mae hefyd wedi neilltuo £0.737m ar gyfer darpariaethau yn ymwneud â risgiau penodol. Mae'r Awdurdod mewn perygl o orfod talu am newidiadau yn y rheoliadau sy'n ymwneud â phensiynau diffoddwyr tân hefyd, ond nid yw wedi rhoi unrhyw arian o'r neilltu oherwydd bod y cywiro'n parhau.

Llywodraethu: Gwneir penderfyniadau ar fynd i rwymedigaethau dewisol newydd gan y Pennaeth Cyllid mewn ymgynghoriad â'r Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau). Mae'r risg o rwymedigaethau yn crisialu ac angen taliad yn cael ei fonitro gan y Pennaeth Cyllid a'i adrodd yn flynyddol i'r Awdurdod Tân. Adroddir rhwymedigaethau newydd sy'n fwy na £1m i'r Awdurdod i gael hysbysiad fel y bo'n briodol.

- Mae manylion pellach am rwymedigaethau ar dudalennau 37 a 60 o ddatganiad o gyfrifon 2021/22 [consolidated-nwfra-soa-2021_2022-signed-as-at-17_10_22.pdf \(gov.wales\)](#)

Goblygiadau'r Gyllideb Refeniw

Er nad yw gwariant cyfalaf yn cael ei godi'n uniongyrchol i'r gyllideb refeniw, codir llog sy'n daladwy ar fenthyciadau a MRP i refeniw. Gelwir y tâl blynyddol net yn gostau ariannu; mae hyn yn cael ei gymharu â'r ffrwd refeniw net h.y. y swm sy'n cael ei ariannu o'r ardoll a grantiau cyffredinol y llywodraeth.

Tabl 11: Dangosydd Darbodus: Cyfran o gostau ariannu i ffrwd refeniw net

	2021/22 gwirioneddol	2022/23 rhagolygon	2023/24 cyllideb	2024/25 cyllideb	2025/26 cyllideb
Costau ariannu (£m)	2.29	2.75	3.1	4.7	6.9
Cyfran y ffrwd refeniw net	6.3%	7.0%	7.0%	9.8%	13.5%

- Mae manylion pellach ynghylch oblygiadau refeniw gwariant cyfalaf o fewn cyllideb refeniw 2023/24

Cynaliadwyedd: Oherwydd natur tymor hir iawn gwariant cyfalaf a chyllido, bydd goblygiadau cyllideb refeniw gwariant a dynnwyd yn ystod y blynyddoedd nesaf yn ymestyn am hyd at 50 mlynedd i'r dyfodol. Bydd cynnwys y ganolfan hyfforddi newydd yn heriol yn ariannol oherwydd graddfa a chost y prosiect, a fydd yn golygu y bydd gofyn i'r Awdurdod fenthycia arian ychwanegol sylweddol dros y 3 blynedd nesaf, a gaiff effaith ar y sefyllfa refeniw, sy'n cael ei ariannu drwy'r ardoll, dros y tymor hwy. Er bod y goblygiadau ariannol lefel uchel wedi'u cyfrifo a'u cynnwys o fewn y strategaethau rheoli cyfalaf a thrysorlys ar gyfer ymwybyddiaeth, nid yw'r achos busnes wedi cael ei ystyried na'i gymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ac Achub eto. Bydd hyn yn cael ei gwblhau yn ystod 2023/24 a'i gyflwyno i'r Aelodau i'w ystyried yn llawn gan gynnwys pa mor fforddiadwy ydyw yn y tymor hir.

Gwybodaeth a Sgiliau

Mae'r Awdurdod yn cyflogi staff profiadol ac sydd wedi cymhwyso'n broffesiynol mewn swyddi uwch gyda chyfrifoldeb am wneud penderfyniadau buddsoddi, gwariant cyfalaf a benthyca. Er enghraifft, mae'r Trysorydd, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau), a Phennaeth Cyllid a Chaffael yn gyfrifwyr cymwysedig gyda blynyddoedd lawer o brofiad. Yn ogystal, ymgynghorir â staff cyfleusterau, drwy Gytundeb lefel Gwasanaeth a'r Rheolwr Amgylchedd a Newid Hinsawdd.

Defnyddir ymgynghorwyr allanol sy'n arbenigwyr yn eu maes hefyd. Ar hyn o bryd mae'r Awdurdod yn cyflogi Arlingclose Limited fel ymgynghorwyr rheoli'r trysorlys. Mae'r dull hwn yn fwy cost effeithiol na chyflogi staff o'r fath yn uniongyrchol, ac yn sicrhau bod gan yr Awdurdod fynediad at wybodaeth a sgiliau sy'n gymesur â'i awydd am risg.

Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2023/24 (Atodiad 3)

Rhagymadrodd

Rheoli'r trysorlys yw rheoli llif arian, benthyciadau a buddsoddiadau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod), a'r risgiau cysylltiedig. Mae'r Awdurdod wedi benthycu symiau sylweddol o arian ac felly mae'n agored i risgiau ariannol gan gynnwys colli arian a fuddsoddiwyd ac effaith refeniw newid cyfraddau llog. Felly mae dynodi, monitro a rheoli risg ariannol yn llwyddiannus yn ganolog i reolaeth ariannol ddarvoudus yr Awdurdod.

Mae rheoli risg trysorlys yn yr Awdurdod yn cael ei wneud o fewn fframwaith *Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth Rheoli Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus: Cod Ymarfer Argraffiad 2021* (Cod CIPFA) sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo strategaeth rheoli'r trysorlys cyn dechrau pob blwyddyn ariannol. Yn ogystal, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru (LIC) Ganllawiau diwygiedig ar Fuddsoddiadau Awdurdodau Lleol ym mis Tachwedd 2019 sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo strategaeth fuddsoddi cyn dechrau pob blwyddyn ariannol. Mae'r adroddiad hwn yn cyflawni rhwymedigaeth gyfreithiol yr Awdurdod dan *Deddf Llywodraeth Leol 2003* i ystyried Cod CIPFA a Chanllawiau LIC.

Strategaeth ddiwygiedig: Yn unol â Chanllawiau LIC, gofynnir i'r Awdurdod gymeradwyo Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys diwygiedig os bydd y tybiaethau y mae'r adroddiad hwn yn seiliedig arnynt yn newid yn sylweddol. Byddai amgylchiadau o'r fath yn cynnwys, er enghraifft, newid mawr annisgwyl mewn cyfraddau llog, yn rhaglen gyfalaf yr Awdurdod neu yn lefel ei falans buddsoddi, neu golled sylweddol yng ngwerth teg buddsoddiad anariannol a nodwyd fel rhan o'r broses archwilio a pharatoi cyfrifon diwedd blwyddyn.

Cyd-destun Allanol

Cefndir economaidd:

Bydd effaith barhaus y rhyfel yn yr Wcráin ar y DU, ynghyd â chwyddiant uwch, cyfraddau llog uwch, polisi ansicr y llywodraeth, a rhagolygon economaidd sy'n gwaethygu, yn ddylanwadau mawr ar strategaeth rheoli trysorlys yr Awdurdod ar gyfer 2023/24.

Cynyddodd Banc Lloegr (BoE) Gyfradd y Banc 0.75% i 3.0% ym mis Tachwedd 2022, y cynnydd cyfradd sengl mwyaf ers 1989 a'r wythfed codiad olynol ers mis Rhagfyr 2021. Pleidleisiwyd dros y penderfyniad gan fwyafrif o 7-2 o'r Pwyllgor Polisi Ariannol (Monetary Policy Committee - MPC), gydag un o'r ddau wrthwynebydd yn pleidleisio dros godiad o 0.50% a'r llall am godiad o 0.25%.

Roedd Adroddiad Polisi Ariannol (Monetary Policy Report - MPR) chwarterol mis Tachwedd yn rhagweld dirwasgiad hir ond bas yn y DU gyda chwyddiant CPI yn parhau i fod yn uwch na 10% yn y tymor agos. Er bod yr uchafbwynt chwyddiant a ragwelir yn is nag yn adroddiad mis Awst, yn rhannol oherwydd pecyn cymorth y llywodraeth ar gyfer costau ynni cartrefi, disgwylir i chwyddiant aros yn uwch am gyfnod hwy dros y gorwel a ragwelir ac mae'r rhagolygon economaidd yn parhau'n wan, a rhagwelir y bydd diweithdra'n dechrau cynyddu.

Tyfodd economi'r DU 0.2% rhwng mis Ebrill a mis Mehefin 2022, ond mae'r BoE yn rhagweld y bydd Cynnyrch Domestig Gros (Gross Domestic Product - GDP) yn gostwng 0.75% yn ail hanner y flwyddyn galendr oherwydd y wasgfa ar incwm aelwydydd o gostau ynni a phrisiau uwch ar nwyddau . Yna disgwylir i'r twf barhau i ostwng trwy gydol 2023 a hanner cyntaf 2024.

Disgwylir i chwyddiant CPI gyrraedd uchafbwynt o tua 11% yn chwarter olaf calendr 2022 ac yna syrthio'n sydyn i 1.4%, yn is na'r targed o 2%, ymhen dwy flynedd ac i 0% ymhen tair blynedd os bydd y Gyfradd Banc yn dilyn y llwybr a awgrymir gan farchnadoedd ariannol gydag uchafbwynt o 5.25%. Fodd bynnag, mae'r BoE wedi datgan ei fod yn ystyried bod y llwybr hwn yn rhy uchel, sy'n awgrymu y bydd y brig mewn cyfraddau llog yn is, gan leihau'r risg y bydd chwyddiant yn disgyn yn rhy bell o dan y targed.

Mae'r farchnad lafur yn dal yn dynn am y tro, gyda'r ystadegau diweddaraf yn dangos bod y gyfradd ddiweithdra wedi gostwng i 3.5%, wedi'i gyrru'n bennaf gan weithlu sy'n crebachu. Roedd enillion i fyny'n gryf mewn termau nominal o 6% ar gyfer cyfanswm cyflog a 5.4% ar gyfer tâl rheolaidd ond mae ystyried chwyddiant yn golygu mai cyfanswm cyflog gwirioneddol oedd -2.4% a chyflog rheolaidd -2.9%. Wrth edrych ymlaen, mae'r MPR yn dangos bod y farchnad lafur yn gwanhau mewn ymateb i'r rhagolygon ar gyfer twf sy'n gwaethygu, gan arwain at gyfradd ddiweithdra yn cynyddu i tua 6.5% yn 2025.

Mae cyfraddau llog hefyd wedi bod yn codi'n sydyn yn yr UD, gyda'r Gronfa Ffederal yn cynyddu'r ystod ar ei chyfradd llog allweddol 0.75% ym mis Tachwedd 2022 i 3.75% -4.0%. Hwn oedd y pedwerydd cynnydd o 0.75% yn olynol mewn cyflymder tynhau sydd wedi gweld cyfraddau'n cynyddu o 0.25%-0.50% ym mis Mawrth 2022. Mae chwyddiant blyneddol wedi bod yn arafu yn yr Unol Daleithiau ond mae'n parhau i fod yn uwch nag 8%. Tyfodd GDP ar gyfradd flynyddol o 2.6% rhwng misoedd Gorffennaf a Medi 2022, cynnydd gwell na'r disgwyl, ond gyda disgwyl i gyfraddau llog swyddogol godi hyd yn oed ymhellach yn y misoedd nesaf, mae disgwyl dirwasgiad yn y rhanbarth yn eang ar ryw adeg yn ystod 2023.

Mae chwyddiant wedi bod yn codi'n gyson ym Mharth yr Ewro ers dechrau'r flwyddyn, gan gyrraedd cyfradd flynyddol o 10.7% ym mis Hydref 2022. Mae twf economaidd wedi bod yn gwanhau gydag ehangiad o 0.2% yn unig yn y tri mis hyd at fis Medi 2022. Yn yr un modd â'r DU a'r Unol Daleithiau, mae Banc Canolog Ewrop wedi bod ar gylch tynhau cyfraddau llog, gan wthio ei dair cyfradd llog allweddol i fyny 0.75% ym mis Hydref, y trydydd cynnydd mawr yn olynol, gan fynd â'i brif gyfradd ail-ariannu i 2% a chyfradd cyfleuster blaendal i 1.5%.

Rhagolwg credyd:

Mae prisiau cyfnewid diofyn credyd (credit default swap - CDS) wedi dilyn tuedd ar i fyny drwy gydol y flwyddyn, gan ddangos risg credyd uwch. Maent wedi cael hwb gan y rhyfel yn yr Wcrain, ansicrwydd economaidd a gwleidyddol cynyddol a rhagolygon byd-eang a'r DU gwannach, ond maent yn parhau i fod ymhell islaw'r lefelau a welwyd ar ddechrau'r pandemig Covid-19.

Mae anwadalrwydd prisiau cyfnewid diodyn credyd wedi bod yn uwch yn 2022 o'i gymharu â 2021 ac eleni gwelwyd gwahaniaeth mewn prisiau rhwng endidau banc wedi'u neilltuo (manwerthu) ac endidau bancio heb eu neilltuo (buddsoddiad) unwaith eto.

Arweiniodd y darlun economaidd sy'n gwanhau yn ystod 2022 i'r asiantaethau statws credyd adlewyrchu hyn yn eu hasesiad o'r rhagolygon ar gyfer sofran y DU yn ogystal â nifer o awdurdodau lleol a sefydliadau ariannol, gan eu hadolygu o i negyddol o sefydlog.

Mae tensiynau cystadleuol yn y sector bancio a allai effeithio ar gryfder mantolen banc wrth symud ymlaen. Mae'r rhagolygon economaidd sy'n gwanhau a'r dirwasgiadau tebygol mewn llawer o ranbarthau yn cynyddu'r posibilrwydd o ddirywiad yn ansawdd asedau banciau, tra bod cyfraddau llog uwch yn rhoi hwb i incwm net a phroffidioldeb.

Fodd bynnag, mae'r sefydliadau ar restr parti i contract ein ymgynghorydd Arlingclose yn parhau i fod wedi'u cyfalafu'n dda ac mae eu cyngor parti i contract ar y ddau sefydliad a argymhellir ac uchafswm hyd yn parhau i gael eu hadolygu'n barhaus a byddant yn parhau i adlewyrchu amodau economaidd a'r rhagolygon credyd.

Rhagolwg cyfradd llog:

Mae ymgynghorydd rheoli trysorlys yr Awdurdod, Arlingclose, yn rhagweld y bydd Cyfradd y Banc yn parhau i godi yn 2022 a 2023 wrth i Fanc Lloegr geisio gostwng chwyddiant sy'n sylweddol uwch na'i darged o 2%.

Er bod disgwyliadau cyfraddau llog wedi gostwng yn ystod misoedd Hydref a Thachwedd 2022, mae cynnydd mewn cyfraddau llog lluosog yn dal yn ddisgwyliedig dros y gorwel a ragwelir er gwaethaf y dirwasgiad sydd ar ddod. Mae Arlingclose yn disgwyl i Gyfradd y Banc godi i 4.25% erbyn mis Mehefin 2023 o dan ei achos canolog, gyda'r risgiau yn y tymor agos a'r tymor canolig i'r ochr arall, pe na bai chwyddiant yn esblygu fel y mae'r Banc yn ei ragweld ac yn parhau i fod yn uwch yn gyson.

Disgwylir i'r cynnyrch aros yn fras ar y lefelau presennol dros y tymor canolig, a disgwylir i gynnyrch giltiau 5-, 10- ac 20- mlynedd fod tua 3.6%, 3.7%, a 3.9% yn y drefn honno dros y cyfnod o 3 blynedd hyd at fis Medi 2025. Bernir bod y risgiau ar gyfer arenillion tymor byr, canolig a hwy wedi'u cydbwyso'n fras dros y dyfodol a ragwelir. Fel bob amser, yn ddiamau, bydd anwadalrwydd tymor byr oherwydd ansicrwydd a digwyddiadau economaidd a gwleidyddol.

Mae rhagolwg economaidd a chyfradd llog manylach a ddarparwyd gan Arlingclose ynghlwm yn Atodiad A.

At ddiben gosod y gyllideb, rhagdybiwyd y bydd benthyciadau hirdymor newydd yn cael eu benthycu ar gyfradd gyfartalog o 5%.

Cyd-destun Lleol

Ar 30 Tachwedd 2022, roedd gan yr Awdurdod £19.46m o fenthyciadau a £1.0m o fuddsoddiadau trysorlys (arian parod yn y banc). Nodir hyn yn fanylach yn **Atodiad B**. Dangosir y newidiadau a ragwelir yn y symiau hyn yn y dadansoddiad mantolen yn nhabl 1 isod.

Tabl 1: Mae'r Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR) wedi'i nodi yn y tabl isod:

	2021/22 Gwirionedd l £m	2022/23 £m Diwygiedig	2023/24 Amcangyfri f £m	2024/25 Amcangyfri f £m	2025/26 Amcangyfrif £m
Agor CFR	29.4	28.4	29.0	33.9	62.6
Cau CFR	28.4	29.0	33.9	62.6	85.2
Symudiad yn CFR	(1.0)	0.6	4.9	28.7	22.6

Symudiad yn CFR a gynrychiolir gan

Angen ariannu net am y flwyddyn (gwariant cyfalaf)	1.0	2.5	6.9	30.8	25.6
Llai o MRP/VRP	(2.0)	(1.9)	(2.0)	(2.1)	(3.0)
Symudiad yn CFR	(1.0)	0.6	4.9	28.7	22.6

*Mae'r ffigurau hyn yn cynnwys y gofynion benthycia posibl ar gyfer canolfan hyfforddi newydd (costau disgwylidig: 2023/24: £3m, 2024/25: £25m, 2025/26: £20m), sy'n destun achos busnes ar wahân.

Mae'r angen sylfaenol i fenthycia at ddibenion cyfalaf yn cael ei fesur gan y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR), tra mai adnoddau mantolen yw'r symiau sylfaenol sydd ar gael i'w buddsoddi. Strategaeth bresennol yr Awdurdod yw cynnal benthyciadau a buddsoddiadau islaw eu lefelau sylfaenol, a elwir weithiau yn fenthycia mewnol.

Mae gan yr Awdurdod CFR cynyddol oherwydd y rhaglen gyfalaf, ond ychydig iawn o fuddsoddiadau ac felly bydd gofyn iddo fenthycia hyd at £85m dros y cyfnod a ragwelir, sy'n cynnwys £48m ar gyfer y ganolfan hyfforddi bosibl.

Mae Cod Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol yn argymhell y dylai cyfanswm dyled yr Awdurdod fod yn is na'i CFR uchaf a ragwelwyd dros y tair blynedd nesaf. Mae Tabl 1 yn dangos bod yr Awdurdod yn disgwyl cydymffurfio â'r argymhelliad hwn yn ystod 2023/24.

Meincnod atebolrwydd: Er mwyn cymharu benthyciadau gwirioneddol y Cyngor yn erbyn strategaeth amgen, mae meincnod atebolrwydd wedi'i gyfrifo sy'n dangos y lefel risg isaf o fenthycia. Nid yw hyn yn cynnwys costau posibl y ganolfan hyfforddi newydd fel y manylir yn nhabl 1 uchod, ond bod balansau arian parod a buddsoddiad yn cael eu cadw i lefel isafswm o £2.0m ar ddiwedd pob blwyddyn i gynnal hylifedd digonol ond lleihau risg credyd.

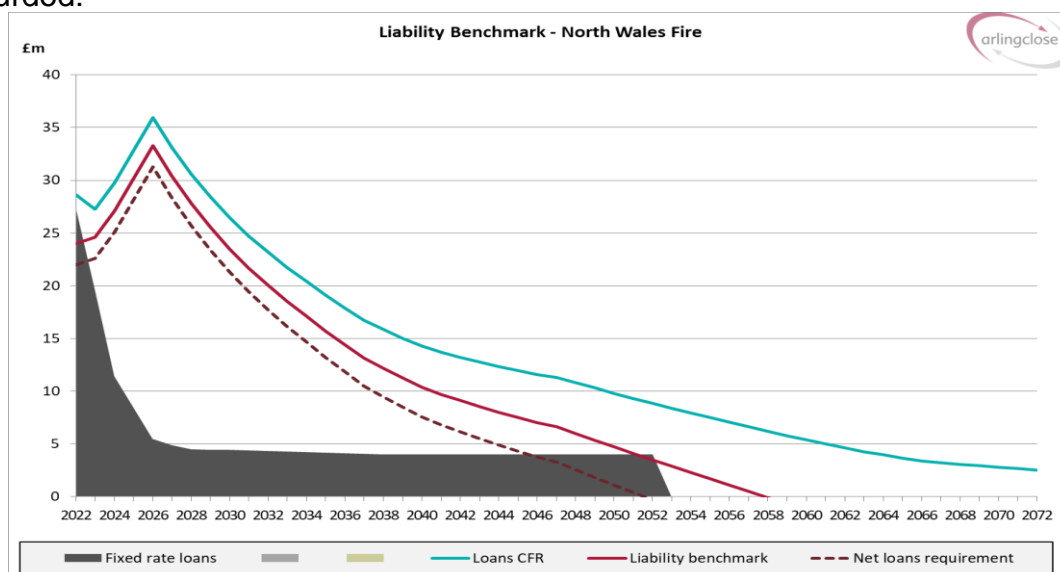
Mae'r meincnod atebolrwydd yn arf pwysig i helpu i sefydlu a yw'r Cyngor yn debygol o fod yn fenthyciwr hirdymor neu'n fuddsoddwr hirdymor yn y dyfodol, ac felly siapio ei ffocws strategol a'i benderfyniadau. Mae'r meincnod atebolrwydd ei hun yn cynrychioli amcangyfrif o swm cronnus y benthycia allanol y mae'n rhaid i'r Cyngor ei gael i ariannu ei gynlluniau cyfalaf a refeniw cyfredol tra'n cadw buddsoddiadau'r trysorlys ar y lefel isaf sy'n ofynnol i reoli llif arian o ddydd i ddydd.

Dyma'r flwyddyn gyntaf i'r meincnod atebolrwydd gael ei gyfrifo a'i ddyfeisio mewn cysylltiad ag ymgynghorwyr y trysorlys. Fodd bynnag, bydd yn cael ei ddatblygu ymhellach drwy gydol y flwyddyn, i gymryd i ystyriaeth y datblygiadau sydd heb eu cynnwys isod. Nid yw'n cynnwys cost benthycia i ariannu'r ganolfan hyfforddi newydd bosibl. Bydd y dangosydd hwn yn cael ei ddiweddarau'n barhaus.

Tabl 2: Dangosydd Darbodus: Meincnod atebolrwydd

	31.3.22 Gwirioneddol £m	31.3.23 Amcangyfrif £m	31.3.24 Rhagolwg £m	31.3.25 Rhagolwg £m	31.3.26 Rhagolwg £m
Benthyciadau CFR	28.4	27.0	29.5	32.6	35.7
Llai: Adnoddau mantolen	-6.4	-4.4	-4.4	-4.4	-4.4
Gofyniad benthyciadau net	22.0	22.6	25.1	28.2	31.3
A: Lwfans hylifedd	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
Meincnod atebolrwydd	24.0	24.6	27.1	30.2	33.3

Yn dilyn o'r rhagolygon tymor canolig yn nhabl 2 uchod, mae'r meincnod atebolrwydd tymor hir yn rhagdybio gwariant cyfalaf amcangyfrifedig, heb gynnwys cost y ganolfan hyfforddi newydd arfaethedig a ariennir drwy fenthycia, a lleiafswm darpariaeth refeniw ar wariant cyfalaf newydd yn seiliedig ar asedau amrywiol byw, yn unol â'r polisiau cyfrifyddu, ac mae'n ddibynol ar yr ased ac incwm, gwariant a chronfeydd wrth gefn i gyd yn cynyddu gan chwyddiant o 3% y flwyddyn. Dangosir hyn yn y siart isod ynghyd â phroffil aeddfedrwydd benthyciadau presennol yr Awdurdod:

Mae'r llinell las yn cynrychioli'r angen i ariannu gwariant cyfalaf trwy fenthyca (y Gofyniad Ariannu Cyfalaf neu CFR). Mae'r llinellau coch yn cynrychioli'r angen i ariannu gwariant cyfalaf trwy fenthyca unwaith y bydd cronfeydd wrth gefn a gwargedion cyfalaf gweithio (neu ddiffygion) wedi'u hystyried - dyma'r gwir angen i fenthyca y mae CIPFA wedi'i ddiffinio fel y Meincnod Atebolrwydd. Mae'r llinell goch doredig yn cynrychioli'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ac mae'r llinell solet yn cynrychioli'r sefyllfa ganol blwyddyn ar gyfartaledd. Mae'r rhannau llwyd yn dangos benthyciadau gwirioneddol. Pan fydd y rhan lwyd yn gostwng o dan y llinellau coch, mae'n golygu bod angen benthyca. Mae'r graff yn dangos bod yr awdurdod yn disgwyl y bydd angen benthyca yn y blynyddoedd i ddod. Bydd gan yr Awdurdod ofyniad benthyca bob amser gan nad oes ganddo arian sylweddol na chronfeydd wrth gefn a dim ond mynediad cyfyngedig i arian grant cyfalaf.

Strategaeth Fenthyca

Ar hyn o bryd mae gan yr Awdurdod £19.46m o fenthyciadau, gostyngiad o £4.97m ar y flwyddyn flaenorol, fel rhan o'i strategaeth ar gyfer ariannu rhaglenni cyfalaf y blynyddoedd blaenorol. Mae rhagolwg y fantolen yn nhabl 1 yn dangos bod yr Awdurdod yn disgwyl benthyca hyd at £28.99m yn 2023/24. Gall yr Awdurdod hefyd fenthyca symiau ychwanegol i ragariannu gofynion blynyddoedd i ddod, ar yr amod nad yw hyn yn fwy na'r terfyn awdurdodedig ar gyfer benthyca o £30.99m.

Amcanion: Prif amcan yr Awdurdod wrth fenthyca arian yw i gael cydbwysedd risg isel priodol rhwng sicrhau costau llog isel a chael sicrwydd ynghylch y costau hynny dros y cyfnod y mae angen cyllid ar ei gyfer. Mae'r hyblygrwydd i ail-negodi benthyciadau, pe bai cynlluniau hirdymor yr Awdurdod yn newid, yn amcan eilaidd.

Strategaeth: O ystyried y toriadau sylweddol i wariant cyhoeddus ac yn arbennig i gyllid llywodraeth leol, mae strategaeth fenthyca'r Awdurdod yn parhau i ymdrinl â mater allweddol fforddiadwyedd heb beryglu sefydlogrwydd tymor hwy y portffolio dyledion. Gyda chyfraddau llog tymor byr ar hyn o bryd yn llawer is na chyfraddau hirdymor, mae'n debygol o fod yn fwy cost effeithiol yn y tymor byr i fenthyg benthyciadau tymor byr yn lle hynny.

Drwy wneud hynny, mae'r Awdurdod yn gallu lleihau costau benthyca net (er gwaethaf incwm buddsoddi a ragwelwyd) a lleihau risg gyffredinol y trysorlys. Bydd manteision benthyca tymor byr yn cael eu monitro'n rheolaidd yn erbyn y potensial ar gyfer costau ychwanegol drwy ohirio benthyca i'r blynyddoedd i ddod pan ragwelir y bydd cyfraddau benthyca hirdymor yn codi'n gymedrol. Bydd Arlingclose yn cynorthwyo'r Awdurdod gyda'r dadansoddiad 'cost cario' ac adennill costau hwn. Gall ei allbwn benderfynu a fydd yr Awdurdod yn benthyca symiau ychwanegol ar gyfraddau sefydlog hirdymor yn 2023/24 gyda'r bwriad o gadw costau llog yn y dyfodol yn isel, hyd yn oed os yw hyn yn achosi costau ychwanegol yn y tymor byr.

Mae'r Awdurdod eisoes wedi codi'r cyfan o'i fenthyciadau tymor hir oddi wrth y PWLB (y Public Works Loan Board yn flaenorol) ond bydd yn ystyried benthyciadau hirdymor o ffynonellau eraill gan gynnwys banciau, pensiynau ac awdurdodau lleol, er mwyn lleihau costau llog a lleihau gorddibyniaeth ar un ffynhonnell ariannu yn unol â Chod CIPFA.

Fel arall, gall yr Awdurdod drefnu benthyciadau cychwyn ymlaen llaw, lle mae'r gyfradd llog wedi'i gosod ymlaen llaw, ond bod yr arian parod yn cael ei dderbyn mewn blynyddoedd diweddarach. Byddai hyn yn galluogi sicrwydd cost heb ddioddef cost cario yn y cyfamser.

Yn ogystal, gall yr Awdurdod fenthycia rhagor o fenthyciadau tymor byr i dalu am brinder llif arian nas cynlluniwyd.

Ffynonellau benthycia: Y ffynonellau cymeradwy ar gyfer benthycia tymor hir a thymor byr yw:

- Cyfleuster benthycia PWLB Trysorlys EM (y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus yn y gorffennol)
- unrhyw sefydliad a gymeradwywyd ar gyfer buddsoddiadau (gweler isod)
- unrhyw fanc neu gymdeithas adeiladu arall a awdurdodwyd i weithredu yn y DU
- unrhyw gorff sector cyhoeddus arall yn y DU
- cronfeydd pensiwn sector cyhoeddus a phreifat y DU (ac eithrio eich Cronfa Bensiwn leol)
- buddsoddwyr bond marchnadoedd cyfalaf
- UK Municipal Bonds Agency plc a chwmnïau pwrpas arbennig eraill a grëwyd i alluogi cyhoeddi bondiau awdurdodau lleol

Ffynonellau cyllid dyled eraill: Yn ogystal, gellir codi cyllid cyfalaf drwy'r dulliau canlynol nad ydynt yn fenthycia, ond gellir eu dosbarthu fel rhwymedigaethau dyled eraill:

- prydlesu
- hurbwrcasu
- Menter Cyllid Preifat
- gwerthu ac adlesu

Asiantaeth Bondiau Trefol: Sefydlwyd *UK Municipal Bonds Agency plc* yn 2014 gan y Gymdeithas Llywodraeth Leol fel dewis amgen i'r PWLB. Mae'n cyhoeddi bondiau ar y marchnadoedd cyfalaf ac yn benthycia'r elw i awdurdodau lleol. Mae hon yn ffynhonnell fwy cymhleth o gyllid na'r PWLB am ddau reswm: mae'n ofynnol i awdurdodau benthycia roi gwarant i fuddsoddwyr bond i ad-dalu eu buddsoddiad os na fydd yr asiantaeth yn gallu gwneud hynny am unrhyw reswm; a cheir amser arweiniol o sawl mis rhwng ymrwmo i fenthycia a gwybod y gyfradd llog sy'n daladwy. Bydd unrhyw benderfyniad i fenthycia gan yr Asiantaeth felly yn destun adroddiad ar wahân i'r Awdurdod.

Benthyciadau tymor byr a chyfradd amrywiol: Mae'r benthyciadau hyn yn gadael yr Awdurdod yn agored i'r risg o godiadau cyfradd llog tymor byr ac felly maent yn amodol ar y terfynau cyfradd llog yn y dangosyddion rheoli trysorlys isod. Gellir defnyddio deilliadau ariannol i reoli'r risg cyfradd llog hon (gweler yr adran isod).

Aildrefnu dyled: Mae'r PWLB yn caniatáu i awdurdodau ad-dalu benthyciadau cyn aeddfedrwydd a thalu premiwm neu dderbyn gostyngiad yn unol â fformiwla benodol yn seiliedig ar gyfraddau llog cyfredol. Efallai y bydd benthycwyr eraill hefyd yn barod i drafod telerau adbrynu cynamserol. Gall yr Awdurdod fanteisio ar hyn a rhoi benthyciadau newydd yn lle rhai benthyciadau, neu ad-dalu benthyciadau heb eu disodli, lle disgwylir i hyn arwain at arbediad cost cyffredinol neu ostyngiad mewn risg. Mae'r cynnydd diweddar mewn cyfraddau llog yn golygu y dylai cyfleoedd mwy ffafriol i aildrefnu dyled godi nag yn y blynyddoedd blaenorol.

Strategaeth Buddsoddi'r Trysorlys

Nid oes gan yr Awdurdod gronfeydd wedi'u buddsoddi. Rhoddir arian parod dros dro mewn cyfrif galwad nes bod ei angen.

Amcanion: Mae Cod CIPFA a Chanllawiau LIC yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod fuddsoddi ei gronfeydd trysorlys yn ddarvoudus, ac ystyried diogelwch a hylifedd ei fuddsoddiadau cyn ceisio'r gyfradd enillion neu'r arenillion uchaf. Amcan yr Awdurdod wrth fuddsoddi arian yw cael y cydbwysedd priodol rhwng risg ac adenillion, gan leihau'r risg o golledion oherwydd diffyg dalu a'r risg o dderbyn incwm buddsoddi anaddas o isel.

Strategaeth: Fel y dangosir gan y meincnod atebolrwydd uchod, nid yw'r Awdurdod yn disgwyl bod yn fenthyciwr tymor hir ac felly bydd buddsoddiadau trysorlys newydd yn cael eu gwneud yn bennaf i reoli llif arian o ddydd i ddydd gan ddefnyddio offerynnau risg isel tymor byr.

Polisi ESG: Mae ystyriaethau amgylcheddol, cymdeithasol a llywodraethu (environmental, social and governance - ESG) yn ffactor gynyddol wrth i fuddsoddwyr byd-eang wneud penderfyniadau, ond mae'r fframwaith ar gyfer gwerthuso cyfleoedd buddsoddi yn dal i ddatblygu. Wrth fuddsoddi mewn banciau a chronfeydd, bydd yr Awdurdod yn blaenoriaethu banciau sydd wedi llofnodi Egwyddorion Bancio Cyfrifol y Cenhedloedd Unedig a chronfeydd a weithredir gan reolwyr sydd wedi llofnodi Egwyddorion Bancio Cyfrifol y Cenhedloedd Unedig, Cynghrair Rheolwyr Asedau Net Sero a/neu Côt Stiwardiaeth y DU.

Parti i gontract cymeradwy: Gall yr Awdurdod fuddsoddi ei arian dros ben gydag unrhyw un o'r mathau o barti i gontract yn nhabl 3 isod, yn amodol ar y terfynau a ddangosir.

Tabl 3: Partion i gontract a therfynau buddsoddi'r trysorlys

Sector	Disgrifiad	Terfyn parti i gontract	Terfyn sector
Llywodraeth y DU	Swyddfa Rheoli Dyled	Diderfyn	amherthnasol
Awdurdodau lleol ac endidau eraill y llywodraeth	Pawb ac eithrio'r rhai sy'n destun cyfyngiad treth gyngor ac archebiannau o dan Ran 1 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.	£2m	Diderfyn
Banciau (anwarantedig)*	Holl fanciau'r DU a'u hisgwmnïau sydd â chyfraddau da (Fitch neu gyfwerth).	£5m	Diderfyn
Cymdeithasau adeiladu (anwarantedig) *	Cymdeithasau adeiladu gyda sgôr	£2m	Diderfyn
Cronfeydd Marchnad Arian (MMF)	Dim ond ar y cyd â chyngor gan Arlingclose.	£1m	Diderfyn

Mae'n rhaid darllen y tabl hwn ar y cyd â'r nodiadau isod

* **Isafswm sgôr credyd:** Bydd buddsoddiadau'r trysorlys yn y sectorau sydd wedi'u marcio â seren yn cael eu gwneud dim ond gydag endidau nad yw eu statws credyd hirdymor isaf a gyhoeddwyd yn is nag A-. Os yw ar gael, defnyddir y statws credyd sy'n berthnasol i'r buddsoddiad penodol neu ddsbarth penodol o fuddsoddiad, fel arall defnyddir y statws credyd parti i gontract. Fodd bynnag, nid yw penderfyniadau buddsoddi byth yn cael eu gwneud ar sail statws credyd yn unig, a bydd yr holl ffactorau perthnasol eraill gan gynnwys cyngor allanol yn cael eu hystyried.

Ar gyfer endidau heb statws credyd cyhoeddedig, gellir gwneud buddsoddiadau naill ai (a) lle mae cyngor allanol yn nodi bod yr endid o ansawdd credyd tebyg; neu (b) hyd at uchafswm o £1m fesul parti i gontract fel rhan o bwll arallgyfeirio e.e. drwy lwyfan cymar-i-gymar.

Llywodraeth: Benthyciadau i, a bondiau a biliau a gyhoeddir neu a warentir gan lywodraethau cenedlaethol, awdurdodau rhanbarthol a lleol a banciau datblygu amlochrog. Nid yw'r buddsoddiadau hyn yn destun 'bail-in', ac yn gyffredinol mae'r risg ansolfedd yn is, er nad ydynt yn risg sero. Ystyrir bod buddsoddiadau gyda Llywodraeth y DU yn sero risg credyd oherwydd ei gallu i greu arian cyfred ychwanegol ac felly gellir eu gwneud mewn symiau anghyfyngedig am hyd at 50 mlynedd.

Banciau a chymdeithasau adeiladu (heb eu gwarantu): Cyfrifon, adneuon, tystysgrifau adneuon a bondiau diwarant uwch gyda banciau a chymdeithasau adeiladu, ac eithrio banciau datblygu amlochrog. Mae'r buddsoddiadau hyn yn agored i'r risg o golli credyd drwy 'bail-in' pe bai'r rheolydd yn penderfynu bod y banc yn methu neu'n debygol o fethu. Gweler isod am drefniadau sy'n ymwneud â chyfrifon banc gweithredol.

Cyfrifon banc gweithredol: Gall yr Awdurdod achosi datguddiadau gweithredol, er enghraifft drwy gyfrifon cyfredol, cyfrifon casglu a gwasanaethau caffael masnachwyr, i unrhyw fanc yn y DU sydd â statws credyd heb fod yn is na BBB- ac sydd ag asedau sy'n fwy na £25 biliwn. Nid yw'r rhain yn cael eu dosbarthu fel buddsoddiadau ond maent yn dal i fod yn agored i risg o fechnïaeth y banc, ac felly bydd balansau'n cael eu cadw o dan £5m y banc. Mae Banc Lloegr wedi datgan, os bydd methiant, bod banciau ag asedau o fwy na £25 biliwn yn fwy tebygol o gael eu hachub ar fechnïaeth na'u gwneud yn fethdalwyr, gan gynyddu'r siawns y bydd yr Awdurdod yn cynnal parhad gweithredol.

Asesiad risg a statws credyd: Caiff statws credyd ei sicrhau a'i fonitro gan ymgynghorwyr trysorlys yr Awdurdod, a fydd yn hysbysu newidiadau mewn graddfeydd wrth iddynt ddigwydd. Rhestrir yr asiantaethau statws credyd a ddefnyddir ar hyn o bryd yn y ddogfen Arferion Rheoli'r Trysorlys. Pan fo statws credyd endid wedi'i israddio fel ei fod yn methu â bodloni'r meini prawf buddsoddi cymeradwy, yna:

- ni wneir unrhyw fuddsoddiadau newydd,
- bydd buddsoddiadau presennol y gellir eu hadalw neu eu gwerthu heb unrhyw gost yn cael eu hadalw neu eu gwerthu, a
- rhoddir ystyriaeth lawn i adalw neu werthu'r holl fuddsoddiadau presennol eraill gyda'r parti i gontract yr effeithir arno.

Pan fydd asiantaeth statws credyd yn cyhoeddi bod statws credyd yn cael ei adolygu ar gyfer israddio posibl (a elwir hefyd yn "wylidwriaeth negyddol") fel y gall ddisgyn yn is na'r meini prawf statws cymeradwy, yna dim ond buddsoddiadau y gellir eu tynnu'n ôl fydd yn cael eu gwneud gyda'r sefydliad hwnnw tan cyhoeddi canlyniad yr adolygiad. Ni fydd y polisi hwn yn berthnasol i ragolygon negyddol, sy'n dynodi cyfeiriad hirdymor yn hytrach na newid graddfa sydd ar fin digwydd.

Gwybodaeth arall ynghylch diogelwch buddsoddiadau: Mae'r Awdurdod yn deall bod statws credyd yn gallu rhagweld diffyg buddsoddiad yn dda, ond nid yn berffaith. Rhoddir ystyriaeth lawn felly i wybodaeth arall sydd ar gael am ansawdd credyd y sefydliadau y mae'n buddsoddi ynddynt, gan gynnwys prisiau cyfnewid diffyg credyd, datganiadau ariannol, gwybodaeth am gymorth posibl gan y llywodraeth, adroddiadau yn y wasg ariannol o ansawdd, a dadansoddiad a chynghor gan ymgynghorydd rheoli trysorlys yr Awdurdod. Ni wneir unrhyw fuddsoddiadau gyda sefydliad os oes amheuan sylweddol ynghylch ei ansawdd credyd, er y gallai fel arall fodloni'r meini prawf uchod.

Pan fydd dirywiad yn amodau'r farchnad ariannol yn effeithio ar deilyngdod credyd pob sefydliad, fel y digwyddodd yn 2008 a 2020, nid yw hyn yn cael ei adlewyrchu'n gyffredinol ar statws credyd, ond mae i'w weld mewn mesurau marchnad eraill. O dan yr amgylchiadau hyn, bydd yr Awdurdod yn cyfyngu ei fuddsoddiadau i'r sefydliadau hynny o ansawdd credyd uwch ac yn lleihau hyd ei fuddsoddiadau i gynnal y lefel ofynnol o sicrwydd. Bydd maint y cyfyngiadau hyn yn unol ag amodau'r farchnad ariannol ar y pryd. Os yw'r cyfyngiadau hyn yn golygu nad oes digon o sefydliadau masnachol o ansawdd credyd uchel ar gael i fuddsoddi balansau arian parod yr Awdurdod, yna bydd y gwarged yn cael ei adneuo gyda Llywodraeth y DU, neu gydag awdurdodau lleol eraill. Bydd hyn yn achosi i enillion buddsoddi ostwng ond bydd yn diogelu'r prif swm a fuddsoddiwyd.

Rheoli hylifedd: Mae'r Awdurdod yn monitro'r llif arian yn ddyddiol ac yn rhagweld incwm a gwariant hysbys er mwyn pennu'r cyfnod hwyaf y gellir ymrwymo arian yn ddarbodus ar ei gyfer. Mae'r rhagolwg yn cael ei lunio ar sail ddarbodus i leihau'r risg y bydd yr Awdurdod yn cael ei orfodi i fenthycha ar delerau anffafriol i gwrdd â'i ymrwymadau ariannol.

Dangosyddion Darbodus Rheoli'r Trysorlys

Mae'r Awdurdod yn mesur ac yn rheoli ei amlygiadau i risgiau rheoli'r trysorlys gan ddefnyddio'r dangosyddion canlynol.

Fframwaith aeddfedrwydd benthycha: Mae'r dangosydd hwn wedi'i osod i reoli pa mor agored yw'r Awdurdod i risg ail-ariannu. Y terfynau uchaf ac isaf ar fframwaith aeddfedrwydd benthycha fydd:

Dangosydd risg cyfradd ail-ariannu	Terfyn uchaf	Terfyn isaf
O dan 12 mis	60%	0%
12 mis ac o fewn 24 mis	60%	0%
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	45%	0%
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	75%	0%
10 mlynedd neu ragor	100%	0%

Mae cyfnodau amser yn dechrau ar ddiwrnod cyntaf pob blwyddyn ariannol. Y dyddiad aeddfedu ar gyfer benthycha yw'r dyddiad cynharaf y gall y benthyciwr fynnu ad-daliad.

Materion Perthnasol

Mae Cod CIPFA yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gynnwys y canlynol yn ei strategaeth rheoli'r trysorlys.

Deilliadau ariannol: Yn absenoldeb unrhyw bŵer cyfreithiol penodol i wneud hynny, ni fydd yr Awdurdod yn defnyddio deilliadau ariannol annibynnol (megis cyfnewidiadau, blaensymiau, dyfodol ac opsiynau). Gellir defnyddio deilliadau sydd wedi'u hymgorffori mewn benthychiadau a buddsoddiadau, gan gynnwys cronfeydd cyfun a thrafodion sy'n cychwyn ymlaen llaw, a bydd y risgiau a gyflwynir ganddynt yn cael eu rheoli yn unol â strategaeth gyffredinol rheoli risg y trysorlys.

Canllawiau'r Llywodraeth: Mae materion pellach sy'n ofynnol gan Ganllawiau LIC wedi'u cynnwys yn Atodiad C.

Goblygiadau Ariannol

Y gyllideb ar gyfer incwm buddsoddi yn 2023/24 yw dim. Y gyllideb ar gyfer llog dyled a dalwyd yn 2023/24 yw £1.2 miliwn, yn seiliedig ar bortffolio dyledion cyfartalog o £25 miliwn ar gyfradd llog gyfartalog o 4.6%. Os bydd lefelau gwirioneddol buddsoddiadau a benthycha, neu gyfraddau llog gwirioneddol, yn wahanol i'r rhai a ragwelwyd, bydd perfformiad yn erbyn y gyllideb yn gyfatebol wahanol.

Ystyriaethau eraill a wnaed

Nid yw Cod CIPFA yn rhagnodi unrhyw strategaeth rheoli trysorlys benodol i awdurdodau lleol ei mabwysiadu. Cred y Trysorydd fod y strategaeth uchod yn cynrychioli cydbwysedd priodol rhwng rheoli risg a chost effeithiolrwydd. Mae rhai strategaethau amgen, gyda'u goblygiadau ariannol a rheoli risg, wedi'u rhestru isod.

Amgen	Effaith ar incwm a gwariant	Effaith ar reoli risg
Buddsoddi mewn ystod gulach o wrthbartïon a/neu am gyfnodau byrrach	Bydd incwm llog yn is	Llai o debygolrwydd o golledion oherwydd diffyg dalu sy'n gysylltiedig â chredyd, ond gall unrhyw golledion o'r fath fod yn uwch
Buddsoddi mewn ystod ehangach o wrthbartïon a/neu am gyfnodau hwy	Bydd incwm llog yn uwch	Mwy o risg o golledion oherwydd diffyg dalu sy'n gysylltiedig â chredyd, ond gall unrhyw golledion o'r fath fod yn llai
Benthyg symiau ychwanegol ar gyfraddau llog sefydlog hirdymor	Bydd costau llog dyled yn codi; mae hyn yn annhebygol o gael ei wrthbwysu gan incwm buddsoddi uwch	Cydbwysedd buddsoddi uwch yn arwain at effaith uwch pe bai diffyg daliad; fodd bynnag gall costau llog hirdymor fod yn sicrach
Benthyg benthyciadau tymor byr neu amrywiol yn lle cyfraddau sefydlog hirdymor	Bydd costau llog dyled yn is i ddechrau	Bydd cynnydd mewn costau llog dyled yn cael ei wrthbwysu'n fras gan gynnydd mewn incwm buddsoddi yn y tymor canolig, ond gall costau hirdymor fod yn llai sicr
Lleihau lefel y benthyca	Mae cynilo ar log dyled yn debygol o fod yn fwy na'r incwm buddsoddi a gollir	Llai o falans buddsoddi yn arwain at effaith is os bydd diffyg dalu; fodd bynnag gall costau llog tymor hir fod yn llai sicr

Atodiad A – Rhagolwg Economaidd a Chyfraddau Llog Arlingclose – Tachwedd 2022

Tybiaethau sylfaenol:

- Mae disgwyliadau cyfraddau llog y DU wedi lleddfu yn dilyn y gyllideb fach, gyda disgwyliadau cynyddol y bydd polisi cyllidol y DU yn awr yn cael ei dynhau i adfer hyder buddsoddwyr, gan ychwanegu at y pwysau ar gyllid cartrefi. Bydd yr uchafbwynt ar gyfer cyfraddau llog y DU felly yn is, er bod y llwybr ar gyfer cyfraddau llog ac arenillion giltiau yn parhau i fod yn ansicr iawn.
- Yn fyd-eang, mae twf economaidd yn arafu wrth i chwyddiant a pholisi ariannol llymach leihau gweithgarwch. Mae chwyddiant, fodd bynnag, yn parhau'n rhemp, gan godi disgwyliadau y bydd llunwyr polisi, yn enwedig yn yr Unol Daleithiau, yn gyfeiliornus, yn parhau i gynyddu cyfraddau ac yn tynhau economïau i ddirwasgiad.
- Datgymalodd y Canghellor newydd y gyllideb fach, gan dawelu marchnadoedd bondiau a chael gwared ar y premiwm a oedd yn amlwg ers etholiad arweinydd cyntaf y Torïaid fwy neu lai. Bydd cefnogaeth i filiau ynni manwerthu yn llai hael, gan achosi uchafbwynt is ond mwy hirfaith mewn chwyddiant. Bydd hyn yn effeithio ar ddisgwyliadau chwyddiant a thwf.
- Mae economi'r DU eisoes yn profi amodau dirwasgiad, gyda gweithgaredd busnes a gwariant y cartref yn gostwng. Bydd polisi ariannol a chyllidol llymach, ynghyd â chwyddiant uchel, yn lleihau incwm gwario aelwydydd. Mae'r rhagolygon tymor byr i ganolig ar gyfer economi'r DU yn llwm, gyda'r BoE yn rhagweld dirwasgiad hirfaith.
- Mae'r galw am lafur yn parhau'n gryf, er bod rhai arwyddion o leddfu. Mae'r gostyngiad yn y gweithlu gweithredol wedi llifo drwodd i dwf cyflogau uwch, a allai ymestyn chwyddiant uwch. Bydd datblygiad marchnad lafur y DU yn ddylanwad allweddol ar benderfyniadau MPC. Mae'n anodd gweld cryfder y farchnad lafur yn parhau o ystyried y rhagolygon economaidd presennol.
- Mae cynnyrch bondiau byd-eang wedi gostwng rhywfaint wrth i sylw droi tuag at drobwynt posibl ym mholisi ariannol yr Unol Daleithiau. Mae chwyddiant ystyfnig yr Unol Daleithiau a marchnadoedd llafur cryf yn golygu bod y Gronfa Ffederal yn parhau i fod yn anghyfeillgar, gan greu risgiau chwyddiant i fanciau canolog eraill sy'n torri rhengoedd.
- Fodd bynnag, mewn gwyrriad oddi wrth bolisi Ffed ac ECB, ym mis Tachwedd ceisiodd y BoE ddarostwng yn bendant y disgwyliadau cyfraddau llog, gan danlinellu'r niwed y bydd disgwyliadau presennol y farchnad yn ei wneud i economi'r DU, a'r tanwariant chwyddiant tebygol yn y tymor canolig. Ni ataliodd hyn y Llywodraethwr rhag cadarnhau y bydd cynnydd pellach yn y Gyfradd Banc.

Rhagolwg:

- Mae'r MPC yn parhau i bryderu am chwyddiant ond mae'n gweld bod y llwybr ar gyfer Cyfradd Banc yn is na'r hyn a brisir i farchnadoedd.
- Yn dilyn y cynnydd eithriadol o 75bp ym mis Tachwedd, mae Arlingclose yn credu y bydd yr MPC yn arafu cyfradd y cynnydd yn yr ychydig gyfarfodydd nesaf. Mae Arlingclose bellach yn disgwyl i Gyfradd y Banc gyrraedd uchafbwynt o 4.25%, gyda chynnydd pellach o 50bp ym mis Rhagfyr a chynnydd llai yn 2023.
- Mae'n debyg bod economi'r DU wedi mynd i ddirwasgiad yn Ch3, a fydd yn parhau am beth amser. Unwaith y bydd chwyddiant wedi gostwng o'r brig, bydd yr MPC yn torri Cyfradd y Banc.
- Mae Arlingclose yn disgwyl i gynnyrch gilt aros yn weddol gyson er gwaethaf ymgais yr MPC i wthio disgwyliadau cyfraddau llog i lawr. Heb i'r rhagolygon chwyddiant wanhau, bydd buddsoddwyr yn ystyried pris disgwyliadau chwyddiant uwch o ystyried arwyddion o safbwynt polisi ariannol meddalach.
- Mae cynnyrch gilt yn wynebu pwysau ar y ddwy ochr gan bolisi banc canolog anghyfeillgar US/EZ ar un llaw a rhagolygon economaidd byd-eang gwan ar y llaw arall. Bydd gwerthiannau bond BoE yn cynnal arenillion ar lefel uwch nag a fyddai fel arall.

	Current	Dec-22	Mar-23	Jun-23	Sep-23	Dec-23	Mar-24	Jun-24	Sep-24	Dec-24	Mar-25	Jun-25	Sep-25
Official Bank Rate													
Upside risk	0.00	0.25	0.50	0.75	1.00	1.00	1.00	1.25	1.50	1.75	1.50	1.25	1.25
Arlingclose Central Case	3.00	3.50	4.00	4.25	4.25	4.25	4.25	4.00	3.75	3.50	3.50	3.50	3.50
Downside risk	0.00	0.25	0.50	0.75	0.75	0.75	0.75	0.75	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
3-month money market rate													
Upside risk	0.00	0.25	0.50	0.75	1.00	1.00	1.00	1.25	1.50	1.75	1.50	1.25	1.25
Arlingclose Central Case	3.00	3.90	4.40	4.40	4.40	4.35	4.30	4.25	4.00	3.75	3.75	3.75	3.75
Downside risk	0.00	0.25	0.50	0.75	0.75	0.75	0.75	0.75	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
5yr gilt yield													
Upside risk	0.00	0.60	0.70	0.80	0.90	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Arlingclose Central Case	3.36	3.65	3.90	3.90	3.90	3.90	3.80	3.70	3.60	3.50	3.40	3.30	3.20
Downside risk	0.00	0.70	0.90	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
10yr gilt yield													
Upside risk	0.00	0.60	0.70	0.80	0.90	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Arlingclose Central Case	3.46	3.70	3.75	3.75	3.75	3.70	3.70	3.70	3.70	3.70	3.70	3.70	3.70
Downside risk	0.00	0.70	0.90	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
20yr gilt yield													
Upside risk	0.00	0.60	0.70	0.80	0.90	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Arlingclose Central Case	3.88	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	3.90	3.90	3.90	3.90	3.90	3.90	3.90
Downside risk	0.00	0.70	0.90	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
50yr gilt yield													
Upside risk	0.00	0.60	0.70	0.80	0.90	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Arlingclose Central Case	3.24	3.40	3.40	3.40	3.40	3.40	3.30	3.30	3.30	3.30	3.30	3.30	3.30
Downside risk	0.00	0.70	0.90	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

Cyfradd Safonol PWLB (Benthyciadau Aeddfedrwydd) = Cynnyrch Gilt + 1.00%

Cyfradd Sicrwydd PWLB (Benthyciadau Aeddfedrwydd) = Cynnyrch Gilt + 0.80%

Cyfradd UKIB (Benthyciadau Aeddfedrwydd) = Cynnyrch giltiau + 0.60%

Atodiad B – Sefyllfa'r Portffolio Buddsoddiadau a Dyledion Presennol

	30 Tachwedd 2022 Portffolio gwirioneddol £m	30 Tachwedd 2022 Cyfradd gyfartalog %
Benthyciadau allanol:		
Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	13.46	2.37
Awdurdodau lleol	6.00	1.30
Cyfanswm benthyciadau allanol	19.46	
Cyfanswm dyledion allanol gros	19.46	
Buddsoddiadau'r trysorlys:		
Banciau (anwarantedig)	1.0	2.25
Dyledion net	18.46	

Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw Blynyddol 2023/24 (Atodiad 4)

Datganiad Darpariaeth Isafswm Refeniw Blynyddol 2023/24 (Atodiad 4)

Pan fo'r Awdurdod yn ariannu gwariant cyfalaf trwy ddyled, mae'n rhaid iddo roi adnoddau o'r neilltu i ad-dalu'r ddyled honno mewn blynyddoedd diweddarach. Gelwir y swm a godir ar y gyllideb refeniw ar gyfer ad-dalu dyled yn Ddarpariaeth Isafswm Refeniw (MRP – Minimum Revenue Provision), er na fu isafswm statudol er 2008. Mae *Deddf Llywodraeth Leol 2003* yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod roi sylw i *Ganllawiau Llywodraeth Cymru ar Isafswm Darpariaeth Refeniw* (Canllawiau LIC) a gyhoeddwyd yn fwyaf diweddar yn 2018.

Nod eang Canllawiau LIC yw sicrhau bod gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu dros gyfnod sydd naill ai'n rhesymol gymesur â'r hyn y mae'r gwariant cyfalaf yn darparu buddion iddo, neu, yn achos benthyca a gefnogir gan Grant Cymorth Refeniw y Llywodraeth, yn rhesymol gymesur â'r cyfnod goblygedig wrth benderfynu'r grant hwnnw.

Mae Canllawiau LIC yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gymeradwyo Datganiad MRP Blynyddol bob blwyddyn ac yn argymhell nifer o opsiynau ar gyfer cyfrifo swm doeth o MRP. Mae'r datganiad canlynol yn ymgorffori opsiynau a argymhellir yn y Canllawiau.

- Ar gyfer gwariant cyfalaf a dynnwyd ar ôl 31 Mawrth 2008, bydd yr MRP yn cael ei benderfynu drwy godi tâl ar y gwariant dros fywyd defnyddiol disgwylidig yr ased perthnasol mewn rhandaliadau cyfartal, gan ddechrau yn y flwyddyn ar ôl i'r ased ddod yn weithredol. Bydd yr MRP ar brynu tir rhydd-ddaliadol yn cael ei godi dros 50 mlynedd. Bydd yr MRP ar wariant nad yw'n gysylltiedig ag asedau sefydlog ond sydd wedi'i gyfalafu gan reoleiddio neu gyfeiriad yn cael ei godi dros 20 mlynedd.
- Ni fydd gwariant cyfalaf a dynnwyd yn ystod 2023/24 yn destun tâl MRP tan 2024/25 neu'n hwyrach.

Yn seiliedig ar amcangyfrifon diweddaraf yr Awdurdod o'i ofyniad ariannu cyfalaf (CFR – capital financing requirement) ar 31 Mawrth 2023, mae'r gyllideb ar gyfer yr MRP wedi'i gosod fel a ganlyn:

	31.03.2023 CFR a amcangyfrifir £m	2023/24 MRP a amcangyfrifir £m
Cyfanswm Cronfa Gyffredinol	29.0	2.0

Adrodd i	Y Panel Gweithredol	
Dyddiad	12 Rhagfyr 2022	
Swyddog Arweiniol	Dafydd Edwards, Trysorydd yr Awdurdod	
Swyddog Cyswllt	Helen Howard, Pennaeth Cyllid	
Pwnc	Strategaeth Ariannol Tymor Canolig 2023/26 a Chyllideb 2023/24	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 I gyflwyno'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (MTFS) 2023/26 a'r cyllidebau refeniw a chyfalaf drafft ar gyfer 2023/24 i'r Aelodau. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi'r risgiau a'r ansicrwydd sylweddol sy'n ein hwynebu ar hyn o bryd.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod Tân ac Achub (yr Awdurdod) osod cyllideb ariannol gytbwys bob blwyddyn a chadarnhau ffigyrau cyfraniad dros dro i bob awdurdod cyfansoddol erbyn diwedd y mis Rhagfyr cyn dechrau'r flwyddyn ariannol.
- 3 Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r cyllidebau refeniw a chyfalaf drafft ar gyfer 2023/24 a'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig (MTFS). Caiff y cyllid sydd ei angen gan bob awdurdod lleol cyfansoddol ei gadarnhau hefyd.
- 4 Mae'r gyllideb ar gyfer 2023/24 a'r MTFS yn cynnwys nifer o dybiaethau, risgiau a'r ansicrwydd sydd wedi'u nodi yn ystod y broses o gynllunio'r gyllideb

ARGYMHELLION

- 5 Gofynnir i'r Aelodau:
 - (i) gymeradwyo cyllidebau cyfalaf a refeniw ar gyfer 2023/24 yn seiliedig ar gynnydd mewn cyfraniadau gan awdurdodau cyfansoddol o £5.32m;
 - (ii) nodi'r risgiau a'r ansicrwydd allweddol a nodwyd yn ystod y broses o gynllunio'r gyllideb;
 - (iii) cymeradwyo'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig; a
 - (iv) argymhell cael cymeradwyaeth gan yr Awdurdod Tân ac Achub yn ei gyfarfod ar 17 Ionawr 2023.

ARSYLWADAU GAN BWYLLGORAU ERAILL A DYDDIAU CYNLLUNIO AELODAU

- 6 Mae'r cynigion a nodir yn y papur hwn yn cyd-fynd â'r dull gosod cyllideb a amlinellir ar gyfer cyfarfod yr Awdurdod Tân ac Achub ar 17 Hydref 2022, gan gynnwys y risgiau a'r ansicrwydd cysylltiedig.
- 7 Yn ystod cyfarfodydd sefydlu a chynllunio'r aelodau a gynhaliwyd ar 13 Mehefin a 6 Hydref 2022, rhoddwyd trosolwg o'r modelau cyflenwi gwasanaethau a'r heriau cysylltiedig sy'n wynebu'r Awdurdod.

CEFNDIR

- 8 Mae Cynllun Gwella a Llesiant 2023/24 yn cadarnhau amcanion llesiant hirdymor yr Awdurdod:

Amcan 1: gweithio tuag at wneud gwelliannau i iechyd, diogelwch a lles pobl yng ngogledd Cymru

Amcan 2: parhau i weithio ar y cyd i helpu cymunedau i wella pa mor gydnherth ydynt

Amcan 3: gweithredu mor effeithiol ac effeithlon â phosib, gan wneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael

Amcan 4: parhau i nodi cyfleoedd i annog mwy o ymgysylltu â phobl, cymunedau, staff a rhanddeiliaid

Amcan 5: cynnal gweithlu amrywiol cydnherth, medrus, proffesiynol a hyblyg

Amcan 6: datblygu ffyrdd o ddod yn fwy amgylcheddol ymwybodol er mwyn lleihau effaith ein gweithgarwch ar yr amgylchedd

Amcan 7: sicrhau bod gwerth cymdeithasol a chynaliadwyedd yn cael eu hystyried, gan gynnwys yn ystod prosesau caffael

- 9 Darparodd adroddiad y Prif Swyddog Tân i Aelodau ym mis Medi 2021 asesiad sefyllfa. Roedd hyn wedi cadarnhau mai'r prif heriau sy'n wynebu'r Awdurdod yw sicrhau bod digon o griwiau tân ar-alwad ar gael; sicrhau digon o adnoddau i gynnal a datblygu sgiliau diffoddwyr tân; a chael digon o allu corfforaethol i ddiwallu gofynion presennol a gofynion y dyfodol.
- 10 Yn dilyn yr asesiad hwn, cymeradwyodd yr Awdurdod nifer o adolygiadau mewnol gan gynnwys adolygu gofal tân, adolygiad o'r system diffoddwyr tân ar ddyletswydd (criwiau ar-alwad) ac adolygiad hyfforddiant i sicrhau diogelwch diffoddwyr tân. Mae'r adolygiadau hyn yn parhau, er bod cynigion y gyllideb ar gyfer 2023/24 yn adeiladu ar yr asesiadau cychwynnol gan gynnwys datblygu capasiti a mynd i'r afael â materion iechyd a diogelwch.
- 11 Rhoddwyd y cynigion ar gyfer gosod y gyllideb i Aelodau yn yr adroddiad i'r Awdurdod ar 17 Hydref 2022. Mae cynigion y gyllideb a nodir yn yr adroddiad hwn yn sicrhau y dilyni'r dull strategol o gynllunio ariannol a chynllunio cyllid er mwyn gefnogi'r gwaith o gyflawni amcanion yr Awdurdod.

CYLLIDEB REFENIW DRAFFT 2023/24

- 12 Gwnaed gwaith cynllunio cyllideb fanwl ac amlinellir y rhagdybiaethau cynllunio allweddol, y risgiau a'r amheuon yn Atodiad 1.
- 13 Mae'r broses gynllunio wedi cadarnhau gofyniad gwariant net ar gyfer 2023/24, sef £44.72m sy'n gynydd o flwyddyn i flwyddyn o £5.30m.

£'m	2022/23	2023/24	Cynydd
Cyflogau	28.20	31.76	3.26
Heb fod yn dâl (net o incwm)	11.21	12.95	2.04
Cyfanswm	39.41	44.71	5.30

- 14 Mae'r tabl isod yn rhoi cysoniad rhwng cyllideb referniw 2022/23 a'r gyllideb arfaethedig ar gyfer 2023/24. Manylir ar gyfraniad pob awdurdod cyfansoddol yn atodiad 4.

	£'000
Cyllideb 2022/23	39,410
Tybiaeth gyflog wreiddiol (fesul MTFP)	500
Dyfarniadau cyflog uwchben y rhagdybiaethau a gynlluniwyd	1,700
Cynydd mewn darpariaeth hyfforddiant	350
Cynydd mewn gwydnwch gweithredol	520
Gwytnwch a gallu corfforaethol	100
Diogelwch Tân Busnes	100
Costau ynni	890
Cynydd yn y gyfradd llog	600
Taliadau cyfalaf yn ymwneud â phrynu tir	150
Pwysau chwyddiant eraill	394
Gofyniad cyllideb 2023/24	44,714

- 15 Mae costau cyflogau gweithwyr dros 70% o wariant net ac mae drafft y gyllideb ar gyfer 2023/24 yn £31.76m. Oherwydd trafodaethau cyflog dyledus a chwyddiant cyflog mae'r Awdurdod yn wynebu ymrwymadau ychwanegol ac mae hyn yn parhau i fod yn faes sy'n achosi ansicrwydd sylweddol. Y dybiaeth gynllunio bresennol yw bod hawliad cyflog 2022/23 wedi'i setlo ar 5%, a bod y dyfarniad cyflog ar gyfer 2023/24 yn 5% i'r holl staff. Gan nad yw dyfarniadau cyflog cenedlaethol wedi'u cwblhau eto mae hyn yn parhau i fod yn risg sylweddol o ran cynllunio. Mae gwaith yn parhau i sicrhau rheolaeth ofalus o gostau gweithwyr, gan gynnwys parhau i reoli tâl amrywiol.
- 16 Darperir dadansoddiad o gostau'r gweithwyr isod sy'n cadarnhau bod dros 78% o'r costau'n ymwneud â gweithwyr sy'n gweithio mewn rolau darparu gwasanaethau.

Dadansoddi'r Gyllideb Staffio	2023/24 £'m	2024/25 £'m	2025/26 £'m
Gwasanaethau Ymateb	22.229	23.068	23.852
Gwasanaethau Amddiffyn ac Atal	2.414	2.514	2.612
Gwasanaethau Corfforaethol	7.114	7.358	7.618
Gofyniad Cyllideb Staffio	31.757	32.940	34.082

- 17 Cynyddodd cyfraniadau pensiwn cyflogwr ar gyfer diffoddwyr tân yn ystod 2019/20 yn dilyn ailbrisiad 2016 gan Adran Actiwari'r Llywodraeth. Rhoddodd Llywodraeth Cymru gefnogaeth gychwynnol ac nid oes penderfyniad ar gyfer y sefyllfa tymor hwy wedi'i wneud eto. Nid yw'r ddarpariaeth o gefnogaeth ar gyfer 2023/24 ac ymlaen wedi'i gwblhau eto, ac mae hyn yn achosi risg o £1.1m. Ar hyn o bryd, yn dilyn trafodaethau â Llywodraeth Cymru, rhagdybir y bydd yr un lefel o arian yn cael ei roi.
- 18 Fel rhan o'r broses o osod y gyllideb, cyflwynodd deiliaid y gyllideb gynlluniau adrannol yn manylu ar eu gwariant disgwylidig nad ydynt yn ei thalu. Ystyriwyd y risgiau penodol ym mhob pennawd ar gyfer y gyllideb gan arwain at gyllideb arfaethedig ar gyfer cyflenwadau, gwasanaethau a thaliadau trydydd parti o £12.95m.
- 19 Mae hyn yn adlewyrchu pwysau anochel y gost a brofir ar draws pob maes sydd ddim yn gostau cyflogau. Yn benodol, nodwyd yn yr adroddiad i'r Awdurdod ar 17 Hydref bod pwysau costau ynni o £0.9m a nodwyd hefyd bod cymorth y Llywodraeth ond yn cael ei warantu tan 31 Mawrth 2022.

- 20 Mae'r gofyniad i'r sector cyhoeddus gyflawni sero-net erbyn 2030 wedi creu'r angen i gynnal adolygiad o effeithlonrwydd ynni'r ystâd a lefel yr allyriadau cerbydau. Er nad yw cyllideb benodol wedi'i dyrannu ar gyfer strategaethau i leihau ynni, mae'r holl waith caffael yn cynnwys camau i leihau ôl troed carbon yr Awdurdod.
- 21 Mae costau ariannu cyfalaf yn cynnwys costau benthyca a thaliadau refeniw ar gyfer defnyddio asedau cyfalaf. Mae sawl cynnydd yng nghyfraddau sylfaenol Banc Lloegr wedi digwydd yn ystod 2022/23 ac mae'r cyfraddau benthyca bellach yn 5.2%. Mae hyn yn amrywiant sylweddol i'r cyfraddau isel sydd wedi bod ers nifer o flynyddoedd ac mae'r gyllideb ariannu cyfalaf wedi cael ei chynyddu o £0.866m i adlewyrchu'r sefyllfa sy'n dal i ddirywio. Mae costau llog o £0.15m wedi cael eu ffactora yn y gyllideb ar gyfer 2023/24 mewn perthynas â phryniant tir positif. Bydd y cynllun hwn yn amodol ar gymeradwyaeth ar wahân gan Aelodau.
- 22 Bydd yr ansicrwydd economaidd sy'n deillio o faterion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi fyd-eang a chwyddiant uchel yn cael ei fonitro'n ofalus drwy gydol y flwyddyn ariannol. Fodd bynnag, mae'r rhain yn creu ansicrwydd a risgiau sylweddol a allai olygu bod angen diwygio dyraniadau cyllideb i fynd i'r afael â blaenoriaethau sy'n newid.

CYNLLUN CYFALAF DRAFFT 2023/24

- 23 Amlinellir y cynllun cyfalaf drafft yn Atodiad 3 ac mae'n cynnig gofyniad cyfalaf o £6.53 miliwn ar gyfer 2023/24. Mae prif elfen y cynllun yn ymwneud â'r posibilrwydd o brynu tir er mwyn darparu ar gyfer y Ganolfan Hyfforddi newydd a'r buddsoddiad hanfodol mewn offer tân newydd.
- 24 Mae'r cynllun yn cynnwys cyflwyno cyllid o £0.375 o 2022/23, sy'n ymwneud â disodli'r tyrau hyfforddi presennol sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes. Mae'r tendrau ar gyfer y gwaith hwn yn cael eu gwerthuso ar hyn o bryd.
- 25 Dim ond cynlluniau adeiladu y gellir eu cwblhau'n ddiogel yn yr hinsawdd sydd ohoni sydd wedi eu cynnwys yn y cynllun. Bydd hyn yn parhau i gael ei adolygu cyn i'r cyllid gael ei ryddhau.
- 26 Mae gwaith yn parhau er mwyn lleihau allyriadau carbon gan gynnwys defnyddio cerbydau sy'n fwy cyfeillgar i'r amgylchedd. Mae nifer o gerbydau trydan a hybrid wedi'u rhoi ar les i swyddogion ar ddyletswydd, i gymryd lle cerbydau disel. Eu rhoi ar les yw'r dull mwyaf cost-effeithiol ar hyn o bryd o gaffael, ar gyfer y mathau hyn o gerbydau, ac mae'n galluogi'r Adran Fflyd i adolygu eu haddasrwydd a'u perfformiad a manteisio ar y dechnoleg ddiweddaraf.

- 27 Mae'r gwariant cyfalaf ar gyfer y dyfodol yn cynnwys darpariaeth ar gyfer Canolfan Hyfforddi newydd i ddisodli'r trefniadau presennol. Mae'r ddarpariaeth o hyfforddiant wedi cael ei nodi gan Gyngor Tân Cymru fel maes ffocws allweddol ac nid yw'r trefniadau presennol yn gynaliadwy yn y tymor canolig a'r tymor hwy. Mae'r prosiect ar ei gamau cychwynnol ar hyn o bryd ac er bod darpariaeth ariannol wedi'i chynnwys yn rhan o'r cynllun ariannol tymor canolig, bydd y cynigion manwl yn destun trefniadau cymeradwyo ar wahân. Mae'r amcangyfrifon cyfalaf cychwynnol wedi'u cynnwys yn Atodiad 3.
- 28 Bydd y gwariant cyfalaf yn effeithio ar y taliadau ariannu cyfalaf yn y blynyddoedd ariannol sydd i ddod ac maent wedi'u cynnwys o fewn y cynllun ariannol tymor canolig y manylir arno yn Atodiad 2.

STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOLIG 2026/26 (MTFS)

- 29 Darperir yr MTFS drafft o fewn Atodiad 2 ac mae'n asesu'r costau sy'n gysylltiedig â chynnal y lefel bresennol o ddarpariaeth gwasanaethau. Gwariant sy'n gysylltiedig â gweithwyr yw'r brif gost o hyd ac mae'r strategaeth ariannol tymor canolig yn seiliedig ar dybiaeth gynllunio o ddyfarniad cyflog o 5% ar gyfer 2023/24, gan leihau i 3% dros y cyfnod cynllunio sy'n weddill.
- 30 Amlinellir y risgiau a'r amheuon allweddol sy'n ymwneud â'r MTFS yn atodiad 1. Y dybiaeth gynllunio bresennol ar gyfer yr MTFS yw y bydd cyllid grant ar gyfer y prosiect Airwave yn parhau a'r costau pensiwn ychwanegol sy'n deillio o brisiad Adran Actiwaraid Llywodraeth 2016 (GAD) y bydd cynllun pensiwn y diffoddwyr tân yn parhau i gael ei ariannu'n ganolog.
- 31 Mae gwariant cyfalaf dros y blynyddoedd i ddod yn parhau i fod mewn perthynas â disodli offer tân a cherbydau arbennig, yn ogystal â disodli systemau TGCh. Mae'r MTFS hefyd yn cynnwys costau dros dro sy'n gysylltiedig â phrynu tir, ac adeiladu Canolfan Hyfforddi newydd, ac mae'n nodi y bydd hyn yn destun cymeradwyaeth a fforddiadwyedd ar wahân.

CYFRANIADAU AWDURDOD CYFANSODDOL

- 32 Mae cyfraniadau'r Awdurdod Cyfansoddol arfaethedig wedi'u cofnodi yn Atodiad 4.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r gyllideb yn galluogi'r Awdurdod i gyflawni ei amcanion llesiant hirdymor.
Cyllideb	Ar hyn o bryd, amcangyfrif presennol y cynnydd o flwyddyn i flwyddyn yng nghyfraniadau awdurdodau lleol ar gyfer 2023/24 yw £2.34m.
Cyfreithiol	Mae gan yr Awdurdod Tân ac Achub ddyletswydd gyfreithiol i osod cyllideb referniw gytbwys.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/ Hawliau Dynol/Iaith Gymraeg	Dim
Risgiau ac Ansicrwydd	<p>Mae asesiad risg wedi'i gynnal ar y gyllideb ddrafft a nodwyd y risgiau canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae'r gyllideb yn seiliedig ar dybiaeth y bydd dyfarniadau cyflog yn 5%. Nid oes cytundebau cenedlaethol wedi'u gwneud eto; • y dybiaeth gynllunio yw y bydd cefnogaeth Llywodraeth Cymru i'r cynnydd mewn pensiynau diffoddwyr tân yn parhau. Os na chaiff hyn ei gefnogi mae risg ariannol o £1.1m; • y dybiaeth gynllunio yw y bydd cyllid o £0.4m gan Lywodraeth Cymru yn parhau o ran y rhwydwaith gwasanaeth brys cenedlaethol (grant Airwave); mae'r Awdurdod yn bwriadu parhau i ddatblygu Strategaeth Amgylcheddol yn ystod 2023/24. Nid oes asesiad o'r costau wedi'i gynnal eto; a • mae'r ansicrwydd ynghylch chwyddiant cyffredinol a phrinder yn y gadwyn gyflenwi yn parhau ac nid oes costau ychwanegol wedi'u ffactora yn y gyllideb ar gyfer 2023/24.

Pennawd	Tybiaethau cynllunio a ddefnyddir wrth osod cyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
<p>Costau'r gweithiwr</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r cyllidebau staffio wedi'u llunio ar fodolau darparu gwasanaethau presennol a'u diweddaru i fynd i'r afael â'r risgiau a nodwyd o fewn asesiad sefyllfaol y Prif Swyddog Tân yn 2021. Mae hyn yn cynnwys darpariaeth ychwanegol i fynd i'r afael ag anghenion hyfforddi staff ac i sicrhau capasiti gweithredol a chorfforaethol. Roedd yr asesiad cynllunio cychwynol a gyflwynwyd i aelodau ym mis Rhagfyr 2021 yn tybio dyfarniadau cyflog cenedlaethol o 2%. Nid yw'r asesiad hwn bellach yn ddilys ac mae angen darpariaeth sylweddol i fynd i'r afael â dyfarniadau cyflog 2022/23 (sydd heb eu cwblhau eto ar gyfer diffoddwyr tân) a dyfarniadau 2023/24. Mae cynigion y gyllideb yn tybio bod anghydfod cyflog diffoddwyr tân ar gyfer 2022/23 wedi'i setlo ar 5%. Mae amcangyfrif dros dro o 5% ar gyfer 2023/24 hefyd wedi'i gynnwys. Mae'r cynnydd o 1.25% mewn cyfraniadau yswiriant gwladol sy'n berthnasol o fis Ebrill 2022 bellach wedi'i wyrddroi yn dilyn canlyniad mini-gyllideb Medi 2022. Tybir y bydd y cynnydd i gyfraddau cyfraniadau pensiwn cyflogwr sy'n deillio o werthiant diwethaf Adran Actiwari y Llywodraeth yn parhau i gael ei ariannu gan Lywodraeth Cymru. 	<ul style="list-style-type: none"> Nid yw'r Cyd-gyngor Cenedlaethol (NJC) wedi dod i gytundeb eto ar ddyfarniad cyflog diffoddwyr tân ar gyfer 2022/23, er y rhagwelir aneddiadau uwchben darpariaeth y gyllideb ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn. Mae darpariaeth wedi'i wneud ar gyfer costau cyson setliad o 5% ar gyfer 2022/23. Roedd y Cydgyngor Cenedlaethol (NJC) ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol wedi dod i gytundeb ar y dyfarniad cyflog i staff ar gontractau LGPS ar gyfer 2022/23. Roedd hyn yn uwch na'r asesiad cynllunio gwreiddiol ar gyfer 2022/23 ac mae wedi arwain at bwysau cyson yn y gyllideb. Mae cynllun y gyllideb yn tybio lefelau arferol o weithgarwch. Os bydd llu o ddigwyddiadau'n digwydd, bydd pwysau'n codi ar y gyllideb. Y dybiaeth yw y byddai'r Gronfa Gyffredinol yn cael ei defnyddio yn y lle cyntaf. Nid yw Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau eto y bydd y grant i gefnogi'r cynnydd yng nghyfraniadau'r cyflogwr ar gyfer y cynllun pensiwn diffoddwyr tân yn parhau ar ei lefel bresennol o £1.1m. Ym mis Rhagfyr 2018, collodd y llywodraeth ei hapêl i her gyfreithiol y trefniadau pensiwn trosiannol ar gyfer diffoddwyr tân. Bydd yr adferiad yn berthnasol i holl gynlluniau pensiwn y sector cyhoeddus. Mae'r canlyniad ariannol yn anhysbys ac nid oes darpariaeth wedi'i wneud.

Pennawd	Tybiaethau cynllunio a ddefnyddir wrth osod cyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
	<ul style="list-style-type: none"> Yn dilyn yr ymchwiliad cyhoeddus i drychineb Grenfell, mae'r Ddeddf Diogelwch Tân (2021) wedi cyflwyno newidiadau i'r rheoliadau adeiladu. Bydd cynigion y gyllideb yn adlewyrchu staffio a hyfforddiant diwygiedig i staff er mwyn sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu ymateb i'r newidiadau hyn. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r cynllun pensiwn ar gyfer staff sy'n cael eu cyflogi ar delerau ac amodau llywodraeth leol yn destun prisiad bob pedair blynedd. Mae'r prisiad diweddaraf yn cael ei gwblhau a bydd yn dod i rym o fis Ebrill 2023. Nid yw'n hysbys a fydd hyn yn effeithio ar gyfraniadau'r cyflogwr ac mae'n parhau i fod yn risg ar hyn o bryd. Mae'r cynllun pensiwn ar gyfer diffoddwyr tân yn destun prisiad bob pedair blynedd. Mae'r canlyniadau'n llywio'r cyfraddau cyfraniadau gweithwyr a chyflogwyr a bennir gan Lywodraeth Cymru. Bydd canlyniad y prisiad nesaf yn berthnasol o fis Ebrill 2024 ac mae disgwyl iddo gynyddu cyfraddau cyfraniad cyflogwyr o'u lefel bresennol o 27.3% o gyflog pensiwn. Er na fydd hyn yn effeithio ar y flwyddyn ariannol 2023/24 mae'n parhau i fod yn risg ac yn destun ansicrwydd dros y cylch cynllunio tymor canolig.
Heb fod yn Gyflog	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol wedi cadarnhau y bydd y cyllidebau nad ydynt yn talu yn cael eu llunio ar fodolau darparu gwasanaethau presennol a'u diweddarau i adlewyrchu rheidrwydd sy'n deillio o asesiad sefyllfaol y Prif Swyddog Tân. Mae'r galw ar y gyllideb nad yw'n gyflog yn cynyddu ymhellach gan effaith chwyddiant a materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi. Mae cyllidebau wedi'u llunio gan ddefnyddio gwybodaeth a barn broffesiynol rheolwyr cyllideb a rhwymedigaethau cytundebol sylfaenol, ond mae rhywfaint o waith amcangyfrif yn rhan ohonynt. Lle gellir mesur pwysau'r costau, mae'r rhain wedi cael eu nodi ar wahân (e.e. ynni) 	<ul style="list-style-type: none"> Er bod y Gwasanaeth yn parhau i adolygu costau nad ydynt yn gyflog ac yn ymdrechu i reoli pwysau'r costau o fewn y gyllideb arfaethedig, mae hwn yn parhau i fod yn risg oherwydd y pwysau parhaus ar y gadwyn gyflenwi sy'n deillio o gynnydd mewn prisiau a phroblemau o ran argaeledd. Mae'r sefyllfa hon yn cael ei rheoli'n ofalus ond oherwydd ansefydlogrwydd sylweddol, nid yw'n bosibl mesur yr effaith yn llawn. Mae cost nwy a thrydan yn bwysau cost amlwg ac mae'r rhagdybiaethau cynllunio presennol yn cynnwys cynnydd o £0.9m o'r asesiad cychwynnol ar gyfer y cynllun ariannol tymor canolig.

Pennawd	Tybiaethau cynllunio a ddefnyddir wrth osod cyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
		<ul style="list-style-type: none"> • Mae gwaith caffael cenedlaethol Rhwydwaith y Gwasanaethau Brys yn mynd rhagddo ond mae oedi sylweddol yn y gwaith hwnnw. Mae'r contract presennol wedi cael ei ymestyn ac ar hyn o bryd mae'r Awdurdod yn derbyn £0.4m gan Lywodraeth Cymru tuag at ddarparu'r gwasanaeth presennol. Y dybiaeth yw y bydd y cymorth refeniw presennol yn parhau er nad yw hyn wedi'i gadarnhau eto. • Er bod yr Awdurdod yn parhau i weithio tuag at leihau ei ôl troed carbon, nid oes cynlluniau manwl wedi'u ffurfio eto. Bydd y gwaith hwn yn symud ymlaen yn ystod 2023/24 ac nid oes darpariaeth benodol o ran cyllideb wedi'i chynnwys.
Ariannu Cyfalaf	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r gofyniad ariannu cyfalaf ar gyfer 2023/24 yn cael ei ddylanwadu gan wariant cyfalaf hanesyddol, yr angen i fenthyg ar gyfer rhaglen gyfalaf 2023/24 ac effaith y cynnydd mewn cyfradd llog. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r cynnydd mewn cyfraddau llog yn achosi risg sylweddol o ystyried yr ansicrwydd economaidd ar hyn o bryd. Bydd gwaith modelu ariannol pellach yn cael ei wneud er mwyn asesu sensitifrwydd sefyllfa ariannol a pherfformiad yr Awdurdod i gynnydd pellach mewn cyfraddau llog a bydd y gwaith yn cael ei gynnwys wrth osod y gyllideb.
Incwm	<ul style="list-style-type: none"> • Mae cyllidebau incwm wedi cael eu hadolygu a'u gosod yn unol â'r blynyddoedd blaenorol. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nid oes unrhyw risgiau penodol wedi'u nodi yn ychwanegol at yr incwm grant gan Lywodraeth Cymru y cyfeirir ato yn yr adroddiad hwn.

Atodiad 2 Strategaeth Ariannol Tymor Canolig 2023/2026 - Refeniw

	2022/23 Cyllideb £m	2022/23 Amcanestyniad £m	2023/24 Cyllideb £m	2024/5 Cyllideb £m	2025/6 Cyllideb £m
Costau cyflog gweithwyr	30.120	31.553	31.757	32.940	34.082
Costau gweithiwr eraill			1.907	1.817	1.820
Cyfanswm Costau'r Gweithiwr	30.120	31.553	33.664	34.758	35.903
Cynnydd mewn costau gweithwyr			0.118	0.032	0.033
Safleoedd	2.901	3.896	3.237	3.357	3.529
Trafnidiaeth	1.204	1.204	1.239	1.177	1.154
Cyflenwadau, Gwasanaethau a 3ydd Parti	5.370	5.842	5.831	6.285	5.856
Cyfanswm Gwariant Nad ydynt yn Gyflog	9.475	10.942	10.307	10.818	10.539
Cynnydd mewn Gwariant Nad ydynt yn Gyflog			0.088	0.050	- 0.026
Ffioedd a Thaliadau/Misc. Incwm	- 0.277	- 0.303	- 0.262	- 0.271	- 0.280
Incwm y grant	- 2.179	- 2.179	- 2.124	- 2.124	- 2.124
Cyfanswm yr Incwm	- 2.456	- 2.482	- 2.385	- 2.395	- 2.404
Cyllid Cyfalaf a Thaliadau Llog	2.263	2.513	3.129	4.670	6.936
Defnyddio Cronfeydd a Darpariaethau		3,450			
Gofynion y gyllideb	39.402	39.402	44.714	47.851	50.974
Cynnydd yn y Gyllideb			13.48%	7.02%	6.53%

Atodiad 3 Strategaeth Ariannol Tymor Canolig 2023/2026 - Cyfalaf

Cynllun	2023/24 £m	2023/24 £m	2024/25 £m
Uwchraddio System Gorchymyn a Rheoli	0.600	0.500	
Canolfan Hyfforddi Newydd	3.000	25.000	20.000
Disodli Offer Tân	1.430	1.400	3.550
Faniau Gorsaf Amlbwrpas	0.189	0.513	0.608
Faniau Gweithdy'r Fflyd		0.201	
Cerbydau Arbenigol	0.150	0.260	
Offer Arbenigol		0.500	0.500
Fflyd - system newydd ar gyfer cwmpïadau	0.100		
Caledwedd TGCh		0.785	
Ailosod Tŵr Hyfforddi	0.250	0.250	0.250
Adeiladau - Gwaith Mân	0.813	0.750	0.750
Cyfanswm 2023/24	6.532	30.159	25.658
Treigl - Tyrau Hyfforddi	0.375		
Cyfanswm Treigl o 2022/23	0.375		
Cyfanswm: Cynllun Cyfalaf	6.907	30.159	25.658

Afodiad 4 - Cyfraniadau Awdurdodau Lleol Cyfansoddol 2023/24

Awdurdod	2022/2023 Cyfraniad £	Poblogaeth	Dosrannu %	2023/24 Gofynion y Gyllideb £	Cynydd £
Cyngor Môn	3,915,486	69,842	10%	4,434,413	518,927
Cyngor Gwynedd	7,017,885	125,539	18%	7,970,731	952,846
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	6,631,214	118,625	17%	7,531,747	900,533
Cyngor Sir Ddinbych	5,381,432	96,198	14%	6,107,810	726,379
Cyngor Sir y Fflint	8,813,821	157,626	22%	10,008,001	1,194,181
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	7,652,042	136,419	19%	8,661,525	1,009,483
Cyfanswm	39,411,879	704,249	100%	44,714,228	5,302,349

Yn adrodd i'r	Pwyllgor Archwilio a Risg
Dyddiad	12 Rhagfyr 2022
Prif Swyddog	Stewart Forshaw, Dirprwy Brif Swyddog Tân
Swyddog Cyswllt	Stewart Forshaw
Pwnc	Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009

DIBEN YR ADRODDIAD

- 1 Diben yr adroddiad hwn yw cadarnhau i'r Aelodau ganlyniad yr archwiliad allanol o fesurau gwella'r Awdurdod ar gyfer 2022/23, fel sy'n ofynnol gan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 O dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, mae'n ofynnol i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) gyhoeddi Cynllun Gwella blynyddol cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl dechrau'r flwyddyn ariannol. Mae'r gofyniad hwn wedi'i ymgorffori yng Nghynllun Corfforaethol 2021-2024 yr Awdurdod a gyflwynwyd i'r Aelodau yng nghyfarfod yr Awdurdod ar 14 Mawrth 2022.
- 3 Mae'r mesurau gwella yn destun archwiliad gan Archwilio Cymru, y mae'n ofynnol iddynt adrodd a ydy'r Awdurdod wedi cyflawni ei gyfrifoldebau o dan adran 17 ac 19 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

ARGYMHELLION

- 4 Gofynnir i'r Aelodau:
 - i. Nodi'r llythyr archwilio sy'n cadarnhau bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei gyfrifoldebau o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

CEFNDIR

- 5 Mae'n ofynnol i Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru gyhoeddi amcanion gwella yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, ac amcanion llesiant yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. At ddibenion prosesau cynllunio'r Awdurdod, caiff y rhain eu trin fel yr un peth.

- 6 Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod:
- Wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth arfer ei swyddogaethau;
 - Gwneud trefniadau i sicrhau y cyflawnir ei amcanion gwella; a
 - Gwneud trefniadau i arfer ei swyddogaethau fel bod unrhyw safon perfformiad a bennir gan Weinidogion Cymru yn cael ei bodloni.

GWYBODAETH

- 7 Mae Cynllun Corfforaethol 2021-24 yn nodi amcanion yr Awdurdod a chafodd ei gymeradwyo gan yr Aelodau yn y cyfarfod ar 14 Mawrth 2022. Mae Cynllun Corfforaethol 2021-24 yn destun adolygiad archwilio gan Archwilio Cymru ac mae'n ofynnol iddo gadarnhau a ydy'r Awdurdod wedi cyflawni ei gyfrifoldebau mewn perthynas â'r mesurau gwella.
- 8 Mae'r llythyr archwilio a welir yn Atodiad 1 yn cadarnhau bod Archwilio Cymru wedi cwblhau ei waith ar Gynllun Corfforaethol 2021-24 a'i fod yn fodlon bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei gyfrifoldebau.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cadarnhau bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei rwymedigaethau statudol o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.
Cyllideb	Mae'r mesurau gwella a nodir yn y Cynllun Corfforaethol wedi'u ategu gan y broses cynllunio ariannol.
Cyfreithiol	Mae adroddiad Archwilio Cymru yn cadarnhau bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei rwymedigaethau statudol.
Staffio	Dim
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Dim
Risgiau	Mae datblygiad Cynllun Corfforaethol 2021-24 yn ystyried y risgiau a wynebwr gan yr Awdurdod.

Cyfeirnod: 3102A2022

Dyddiad cyhoeddi: Gorffennaf 2022

Archwilio Cynllun Gwella 2022-23 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Mae Cylchlythyr Gwasanaethau Tân ac Achub Cymru rhif: W-FRSC(2021)07 yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru barhau i adrodd yn erbyn Mesur Llywodraeth Leol 2009 nes bo Fframwaith Cenedlaethol newydd a threfniadau diwygiedig yn cael eu cyflwyno.

Tystysgrif

Rwy'n ardystio fy mod wedi archwilio Cynllun Gwella Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod), wedi'i gyhoeddiad ym mis Mawrth 2022, yn unol ag adran 17 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) a'm Cod Ymarfer Archwilio.

O ganlyniad i'm harchwiliad, credaf fod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o dan adrannau 15(6), (9), (8) a (9) o'r Mesur ac wedi gweithredu yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Priod gyfrifoldebau'r Awdurdod a'r Archwilydd Cyffredinol

O dan y Mesur, mae'n ofynnol i'r Awdurdod baratoi a chyhoeddi Cynllun Gwella sy'n disgrifio ei gynlluniau i gyflawni ei ddyletswyddau i:

- gwneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth arfer ei swyddogaethau;
- gwneud trefniadau i sicrhau bod ei amcanion gwella yn cael eu cyflawni; a
- gwneud trefniadau i arfer ei swyddogaethau er mwyn i unrhyw safon perfformiad a bennir gan Weinidogion Cymru gael ei bodloni.

Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod gyhoeddi ei Gynllun Gwella cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl dechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n ymwneud â hi, neu ar ôl unrhyw ddyddiad arall a bennir gan Weinidogion Cymru drwy orchymyn.

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am baratoi'r Cynllun Gwella ac am y wybodaeth a nodir ynddo. Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod roi sylw i ganllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru wrth gyhoeddi ei asesiad.

Fel archwilydd yr Awdurdod, mae'n ofynnol imi o dan adrannau 17 a 19 o'r Mesur i gynnal archwiliad o'r Cynllun Gwella, i ardystio fy mod wedi gwneud hynny, ac i adrodd a wyf yn credu bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau i baratoi a chyhoeddi Cynllun Gwella yn unol â gofynion statudol a nodir yn adran 15 a chanllawiau statudol.

Cwmpas archwiliad y Cynllun Gwella

At ddibenion fy ngwaith archwilio, byddaf yn derbyn, ar yr amod bod awdurdod yn bodloni ei ofynion statudol, y bydd hefyd wedi cydymffurfio â chanllawiau statudol Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Ar gyfer yr archwiliad hwn, nid yw'n ofynnol i mi lunio barn ar gyflawnrwydd na chywirdeb gwybodaeth, nac a ellir cyflawni'r Cynllun Gwella a gyhoeddir gan yr Awdurdod. Roedd fy archwiliad o Gynllun Gwella'r Awdurdod, felly, yn cynnwys adolygiad o'r cynllun i ganfod a oedd yn cynnwys elfennau a ragnodir mewn deddfwriaeth. Asesais hefyd a oedd y trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r asesiad yn cydymffurfio â gofynion y ddeddfwriaeth, a bod yr Awdurdod wedi rhoi sylw i ganllawiau statudol wrth ei baratoi a'i gyhoeddi.

Ni ellir dibynnu ar y gwaith yr wyf wedi'i wneud er mwyn adrodd a gwneud argymhellion yn unol ag adrannau 17 a 19 o'r Mesur er mwyn nodi'r holl wendidau neu gyfleoedd i wella.

Adrian Crompton

Archwilydd Cyffredinol Cymru

COPI: Jane Hutt AS, y Gweinidog Cyfiawnder Cymdeithasol

Nick Selwyn, Rheolwr Archwilio